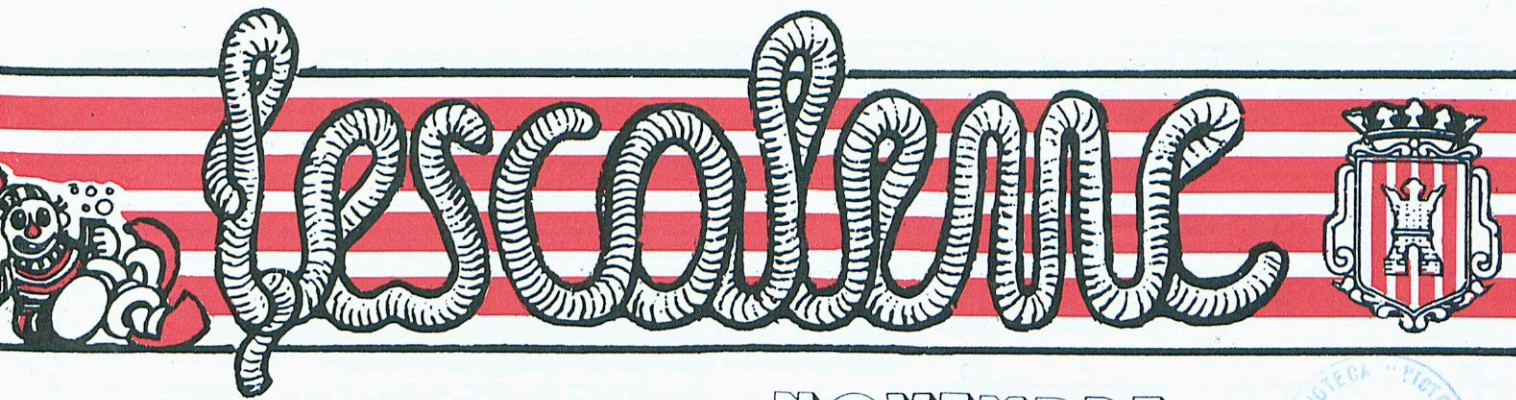

Escalenc

BUTLLETÍ CULTURAL I INFORMATIU
Núm. 78

NOVEMBRE 1986

HISSANT LA PLOMA:

El Cementiri vell.
Realitats i projectes.

CONVERSA AMB: «MARINA ALTRACHS»

Sumari

BÚSTIA · FULL OBERT · HISSANT LA PLOMA · DE MÉS I DE MENYS · VIDA ESCALENCA ·
NOTICIARI LOCAL · ESPORT I LLEURE · FULL INFANTIL · UN XIC DE TOT · ANNA ·
FOTOGRAFIES «QUAN EREM INFANTS» I DE L'ESCALA ANTIGA, etc.

REDACCIÓ

COORDINACIÓ: F.X. Vila Mitjà, J. Boix — **CONSELL DE REDACCIÓ:** J. Saderra, F.X. Vila Mitjà, J. Boix, D. Poch, Francesc Targa — **ART I CULTURA:** F.X. Vila Mitjà, J. Boix — **ESPORT I LLEURE:** J. Vilabrú — **NOTICIARI LOCAL:** F. Guanter — **VIDA ESCALENCA:** R. Guanter — **SUBSCRIPCIONS:** D. Poch, R.M.ª Sau, M. Prats, tel. 77 02 04 — **ADMINISTRACIÓ:** J. Piqué, tel. 77 19 60 — **ADREÇA:** Apartat de Correus, 19 L'ESCALA — C.E.R. c/. Garbí, L'ESCALA — **D.L. Gi / 287-82** — **IMPRESSIÓ:** Gràfiques del Ter, s.a.

BALLESTA

C/. Pintor Joan Massanet, 8

BAMBI

Avda. Ave Maria

LLIBRERIA ROSA

Plaça de les Escoles

ROMAGUERA

C/. del Pont, 24

TROBADORS

Passeig del Mar, 2

C.E.R. L'ESCALA

C/. Garbí

BUSTIA

Els articles publicats a L'Escalenc expressen solament l'opinió de
llurs autors

A la vista del projecte presentat pel Club Nàutic per a l'ampliació de la dàrsena esportiva del port de l'Escala, crec oportú de fer pública una opinió particular sobre el tema.

Els justificants i arguments que es poden esgrimir per una ampliació d'aquest tipus només poden ésser:

«La nostra flota esportiva i la nostra capacitat portuària no és suficient per acollir el turisme que podria utilitzar-la».

D'acord que aquest argument pot ésser vàlid per algú, però cal tenir en compte altres factors com:

Ara que hem creat de bell nou la platja dels Riells, recuperant gran part de la superfície perduda al llarg dels darrers anys per manca d'adequada protecció i pels propis efectes de la natura, hem pogut comprovar —i aquest estiu ho hem pogut veure— el que ha representat la regeneració de la platja per a l'Escala. No vulguem crear, doncs, un nou agent

EDITORIAL

JA TENIM OLIMPIADES! I ARA QUÈ?

Veritablement, tot i les reticències de molts, ha representat un gran esforç aconseguir per a Barcelona la seu per als Jocs Olímpics de 1.992.

Sembla que l'organització d'aquesta mena d'actes representa un esforç immens per a portar-los a terme amb èxit; però també sembla ser que els beneficis que se'n treuen són considerables. Ja ho veurem.

La intencionalitat dels primers Jocs, quan els organitzaven els grecs, devia ser una mica diferent -o potser no tant- ja que en aquells moments hi tenien un paper molt important els «déus». Ara els «déus», alguns déus, han perdut protagonisme, i d'altres «déus» n'han agafat més. No sabem si un d'aquests «déus» és el del «caler», el que sí sabem és que se l'invoca amb molta freqüència. Possiblement que els grecs, alguns grecs, també hi guanyaven els seus calerons ja que, de bons comerciants, n'eren un bon tros.

És molt probable que també hi haguessin tensions polítiques entre els diferents estats participants i que alguna vegada una qüestió de tipus polític fes trontollar el muntatge dels Jocs. Qui sap, però, sí organitzar els jocs no servia també per distendrir la conflictivitat política entre diversos estats. Així hauria de ser; però ja ho veurem.

El que ens preguntem ara és qui s'emportarà els beneficis?: Els polítics que es penjaran medalles, fins i tot els que s'hi han apuntat a última hora? Els empresaris que patrocinaran diverses activitats i muntatges? El poble que aculli alguna competició? Barcelona/Catalunya, com a seu dels Jocs Olímpics? L'Estat Espanyol, organitzador del 5è. centenari del descobriment d'Amèrica? Els atletes, actuals i potencials, i l'esport en general?...

En poques paraules: quin paper hi té l'esport en les olimpíades? O és que l'esport és una cortina de fum que amaga tot el que hi ha al darrera?... Es treballarà de cares a l'esport i al progrés que pot representar? O es quedarà només en anuncis publicitaris de cara a la «galeria»?

Creiem que la celebració dels J.J.O.O. del '92 és una bona cosa per avançar i progressar en molts aspectes... Que no ens els fancin malbé.

d'agressió per aquesta platja, situant un port esportiu a menys d'una cinquantena de metres.

De tots és coneguda la contaminació i brutícia de les aigües portuàries (si no, només cal anar a la torre del port) per olis i altres derivats del petroli que, per ésser de més baixa densitat, suren a les aigües i, si som una mica observadors dels vents de la zona, podrem afirmar amb tota certesa que vents com la tramuntana, gregal i en especial les marinades poden portar tots aquests residus cap a la platja dels Riells.

Un altre factor importantíssim és la destrucció de la Clota Petita. Cal protegir el nostre patrimoni natural paisatgístic, perquè en un futur, a molt curt termini, serà el que veritablement comportarà com a conseqüència el creixement econòmic a través del turisme, i perquè aquest patrimoni -patrimoni de tots i no de minories- hem de mantenir-lo, ja que aquest serà el

millor llegat que podrem oferir a futures generacions.

Amb l'esperança que no trobaran llum verda als plantejaments actuals d'ampliació del Club Nàutic, i que tècnics en aquesta àrea sabran trobar un projecte alternatiu, mitjançant el qual es pugui mantenir un bon equilibri entre uns hipotètics interessos econòmics que l'obra pot reportar, la no disminució de la qualitat de vida i el manteniment d'un patrimoni natural.

Només em resta desitjar que l'Escala pugui continuar amb la seva tradició centenària de viure cara al mar i que mai no puguem entristir-nos quan escoltem aquella cançó «Vigila el mar» de la Maria del Mar Bonet.

Manel Armas

A L'ATENCIÓ DE L'OFICINA DE TURISME

En la pàgina 13 de «L'ESCALENC» de setembre passat ens estranyàvem que l'Escala no figurés en la revista «COSTA BRAVA GIRONA» d'agost, presentant exclusivament una «Guia d'Animació» de tota la Costa Brava; publicació posada a disposició del turista interessat.

I com que la nostra nota no ha provocat fins ara ni la més mínima reacció a allò que tot bon escalenc ha de trobar immerescut, em permeto d'insistir dos mesos més tard, després d'haver donat temps als responsables de justificar-se, si, tota vegada, existeixen pal·liatius.

Vegem: la citada revista «COSTA BRAVA GIRONA» dedica la meitat d'espai (12 pàgines sobre 24), a presentar dia per dia, hora i lloc, totes les manifestacions organitzades per tots els pobles de la Costa Brava: concerts, sardanes, festivals, festes majors, espectacles, balls, etc. etc. I per ordre alfabètic. Perfecte. Jo en felicito sincerament els que han tingut tan encertada iniciativa. Les dades hi són escrites en quatre llengües i forasters i estrangers podien triar fàcilment el lloc on esbargir-se.

I vet aquí on la sabata m'estreny, com ha de danyar tots els que portem l'Escala al cor: EL NOSTRE POBLE NO HI FIGURA NI UNA SOLA VEGADA!

I bé que n'hi ha hagudes de manifestacions festives o culturals; moltes més de les que ara esmentaré com a exemples: 3 diades de Montgó amb concursos, competicions esportives, sardanes i altres esbargiments. Concert d'estiu al C.E.R. amb coral i sardanes. Tres cantades d'havaneres. Les audicions anuals de sardanes. 15 representacions teatrals a Empúries, etc. etc. Potser que l'Escala ha estat la localitat que més s'ha mobilitzat. I malgrat tot això, no hi és mencionada ni per casualitat!

No tenim l'esmentada revista corresponent al mes de Juliol. M'agradaria saber si se'n podria fer el mateix retret.

Què ha passat, doncs? És el Patronat de Turisme Costa Brava Girona que no ha demanat el programa escalenc al C.I.T., o és aquest que ha omès d'anar a les fonts d'informació o d'organització per a transmissió?

La badada és prou greu per a demanar les explicacions que en deriven i per a evitar que el desencert es repeteixi el 1987. A menys que la llacuna sigui justificada; cas en el qual cal recordar que «pecat confessat ja és mig perdonat». I, per la meua part, prometo disculpar-me públicament si la meua irritació ha pecat d'impulsiva.

SADERRA

AJUNTAMENT DE L'ESCALA

L'Ajuntament de l'Escala, conscient del dèficit que s'observa en aquesta població pel que fa a l'Ensenyament Mitjà i preocupat per la problemàtica que d'aquest fet es deriva, va prendre en sessió ordinària del 30-9-86 l'acord formal de posar en el vostre coneixement la necessitat de potenciar i consolidar les aules de Formació Professional (delegades de l'I.F.P. «Narcís Monturiol» de Figueres) que ja des de fa uns anys intenten suplir les insuficiències en aquest camp de l'Ensenyament.

Creiem que una possible solució -després de les converses mantingudes amb el Director General d'Ensenyament Artístics i Professionals i amb la Cap de Serveis i la Coordinadora d'aquesta zona- seria la de convertir aquestes «aules» en una Secció de F.P. que, amb el temps, un cop s'entrés en la Reforma de l'Ensenyament Mitjà, esdevingués un Institut d'Ensenyament Secundari.

No cal dir que la col·laboració econòmica i d'altra mena, que aquesta Corporació ve portant a terme des del seu inici es mantindria i es podria afermar en un conveni que podrien subscriure ambdues parts.

Deixem a la vostra consideració la valoració d'aquesta proposta i esperem que els resultats siguin efectius i beneficiosos per a les dues entitats i, de manera especial, per a la població.

Molt atentament.

L'Escala, 6 d'octubre de 1986.

L'ALCALDE

Il·m. Sr. DIRECTOR GENERAL D'ENSENYAMENTS ARTÍSTICS I PROFESSIONALS

c/ Ultònia. GIRONA

ART

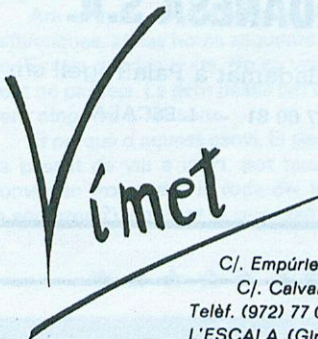
Es comunica a tots els afeccionats a l'Art, que desitgin participar en la VI MOSTRA D'ARTISTES ESCALENCES que, com cada any, tindrà lloc en les GALERIES MESTRAL durant les diades nadalenques, que comencin a preparar els seus treballs, donat que ben aviat sortirà la convocatòria-invítació d'enguany. Les bases són les mateixes. ANIMEU-VOS!!!

SASTRERIA

Vilabrú

MARIA BUIXEDA BURGAS

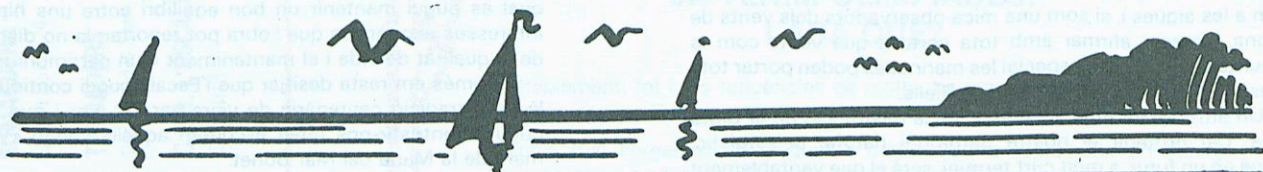

Vimet

C/. Empúries, 19
C/. Calvari, 20
Telèf. (972) 77 01 85
L'ESCALA (Girona)

- Mobles
- Articles Bambú
- Decoració
- Cistelleria
- Regals
- Bosses

Ramon Ylla i Heras
JARDINER

PROJECTES, MANTENIMENTS I NETEGES
DE JARDINS I TERRASSES

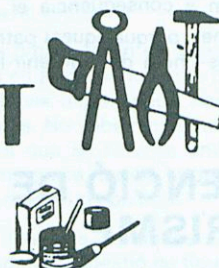
C/ Muntanya Rodona, 12
Camp dels Pilans
Tel. 77 17 34

C/ Maranges, 25
L'ESCALA (Girona)
Tel. 77 01 95

FERRETERIA

GUILLOT

PINTURES
I
JARDINERIA

C/ del Mar, 6
Telèfon: 77 04 86

L'ESCALA

ESTUDI I SERVEI

ASSESORIA EMPRESARIAL

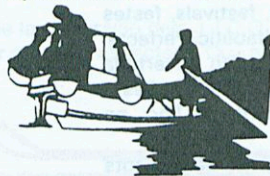
L'ESCALA - Tel. 77 10 23

Area laboral i social - Aspectes fiscals de l'empresa
Assessorament jurídic-empresarial - Contabilitats
Gestions de tota mena - Assegurances

JAUME BATLLE PAGÈS
Agent Col·legiat d'Assegurances

Hostal «El Roser»

RESTAURANT
especialitat en peixos i mariscs

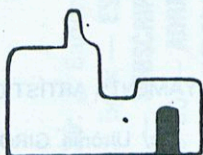

★ ★
HOSTAL MIRYAM   HOSTAL REINA

Complete bathroom / Baño completo
Salle de bains complete / Mit Baderaum
Calefacció Central / Aire acondicionat
Parking Particular / Obert tot l'any

Darrera l'Església, 9
Tels. (972) 770219 / 770977

L'ESCALA
Costa Brava (Girona)

Residencial «FLORA PARK»
(PUIG PEDRÓ)

Construcció de vivendes amb jardí i piscina
comunitàries, a partir de:
5.200.000€

condicions de pagament a convenir.
RAFAEL MORENO I GARCIA

Tel. 77 08 71   Port d'en Perris   L'ESCALA

RAFAEL MORENO I GARCIA

CONSTRUCTOR D'OBRES
Venda de parcel·les «Jardines del pedró»

Tel. 77 08 71   Port d'en Perris   L'ESCALA

**AGRUPACIÓ FLEQUERA
EMPORDANESA S.A.**

Carretera de Viladamat a Palafrugell s/n
Telèfon: 77 00 81 — L'ESCALA

G FINQUES GUANTER

ASSEGUANCES EN GENERAL
GARANTIA D'EFICÀCIA I SERIETAT

Avinguda Ave Maria, 7
L'ESCALA

Tel. (972) 77 02 72

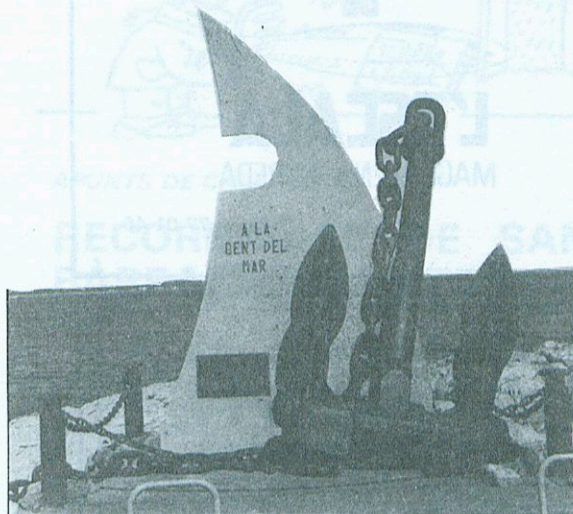

L'APLEC DE SANT MARTÍ D'EMPÚRIES

Sardana de Josep M: Vilà
Lletra de Joan Sisamon

*Gentil escalenca sento enyor
dels teus ulls, serens com l'aigua blava.
Vine amb mi a l'aplec, o bell amor,
penyora d'un bes ple de perfum.
Sardanes com la mel
refila la tenora,
dansem amb bell anhel
amiga encisadora,
el cor ple d'il·lusió
als ulls un bri d'emoció.*

*Dóna'm la mà
i anem a Empúries a dansar
tot resseguint el camí verd
sota un cel clar.
No sents, amor,
les notes tan gemades?
No sents, amor,
com canten les onades
d'aquest mar blau que sento cor endins?
i la remor suau que fan els pins?
No sents l'esclat?
i Tranquil·la claredat...!
Dolçament dansarem plens de tendresa
amb la galta encesa ens mirarem el mar;
i et diré tot l'esclat del sentiment
d'un bes que fuig,
del somriure dels teus llavis.
Entrarem a la rotllana
somrient amb bell anhel,
seguirem les dolces notes
tot alçant la vista al cel.
Amor meu,
a l'aplec anem dant-nos la mà
i et diré l'encís que enclouen els teus ulls.
Amb l'oreig
gaudirem el goig del gràcil puntejar,
sempre sota el cel emporità...!*

D'UNA ABSÈNCIA

Portaves una colla d'anys dins la finestra oberta d'una vela encimentada. Hieràtic, silenciós, amb la senyorívola impassibilitat del vell pescador acostumat a llargues hores de solitària espera en la mar amiga. T'acompanyaven els crits dels gavians joganers capbussant-se una i altra vegada darrera la lissa fugissera en les albes estiuenques. La Tramuntana casolana t'havia banyat sovint amb el ruixim salat de les esbotzades, en les tardes solitàries de l'hivern, i havies rebut el clatellot tardorenc de més d'un Llevant furiós...

Però tu estaves allà. En la Punta, enmig de les roques mil·lenàries, espectadores passives, com tu, de temporals tràgics i d'alborades joioses; de fams, de desesperances i misèries; d'alegries, de cants i renaixences.

I ara, de sobte, no hi ets. Desaparegueres una nit sense lluna, silenciosament, sigilosament. Ni tan sols «adéu» o un «fins aviat, amics». Simplement, te n'has anat.

És que ja estaves fart de contemplar l'estúpida frivolitat d'un turisme gregari i estandaritzat? O t'afectaren els maltractes que sofreix el poble per individus i societats «pela-obsessos»? O, potser, és que estaves fastiguejat de contemplar la trista cursa d'un personal que, amb la pastanaga de l'ambició davant del nas, no arriba mai enlloc?

Segurament la causa és molt més prosaica, per això. Unes mans massa llargues, comandades per un cervell massa petit, són la trista raó de la teva absència.

Des d'aquí, un record.

Xavier

EL CARRER DE LES BOTIGUES

Sempre he pensat que un dels signes on més es pot distingir els canvis soferts en la vida de l'Escala, durant els darrers vint-i-cinc o trenta anys, es troba al carrer de les botigues (nom popular), o el carrer Maranges (nom oficial).

Ho dic perquè no fa gaire dies, passant per l'esmentat carrer, m'envairen records de força anys enrera. Records que no enyorava, però que suposaven reviure moments que havien quedat oblidats.

Aquelles passejades dels vespres que, sobretot les noies, feien d'una banda a l'altra de carrer, un cop i un altre cop, fins que arribava l'hora d'anar a sopar, s'han acabat.

Al carrer de les botigues sempre hi havia ambient, principalment els capvespres dels dissabtes i els diumenges. ¿Qui no recorda en aquells diumenges, acabada la sessió de cinema a Pekín, a dos quarts de vuit, més o menys, la quantitat de gent que per fer temps, es dedicava a fer-hi volts?

Avui dia, això ha canviat. Les botigues hi continuen. De gent a l'estiu, a cabassos. Però manquen aquells vespres d'hivern, primavera o tardor, en què els joves i no tan joves del poble, omplien l'indret i li oferien tota la seva alegria i joia de viure.

Ara tothom sap, que un cop desapareixen les multituds estiuenques, en les hores següents a la posta del sol, els carrers de l'Escala queden buits. No es veuen noies riure per enlloc. La gent no passeja. La gent passa per arreu, va a un lloc determinat. Però ningú va a fer volts.

El perquè d'aquest canvi. El perquè el carrer de les botigues ha passat de viu a mort, pot tenir moltes respostes, però jo només en trobo una: la roda del temps ha girat cap endavant (o endarrera?), amb tot el que això suposa.

P. Juhé

**ANXOVES
DE
L'ESCALA**
MAGDALENA SUREDA

Telèfon 77 01 46

**BANCU
BANCOTI
BANCOTRAI
BANCOTRANS**
Banc Comercial Transatlàntic
L'ESCALA

CASA CENTRAL BARCELONA
més de 90 oficines a Espanya

CAIXA DE PENSIONS

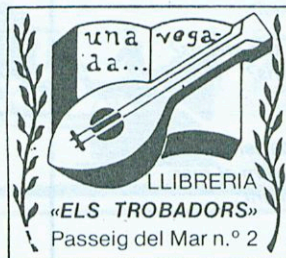
"la Caixa"

**CAIXA D'ESTALVIS
PROVINCIAL
DE GIRONA**

**UNITS PER L'INTERES
DE LES
COMARQUES GIRONINES**

Plaça Victor Català, 9

L'ESCALA

LLIBRERIA
"ELS TROBADORS"
Passeig del Mar n.º 2

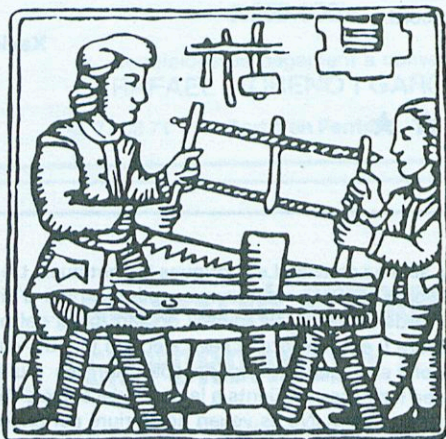
LLIBRERIA
"ELS TROBADORS"
Passeig del Mar n.º 2

Lindan
ELECTRODOMESTICS

Servei TV garantit
A. PRADO - Tel. 77 04 90

Plaça de les Escoles

L'ESCALA

Mobles Sancho

Ctra. Palafrugell s/n. (davant gasolinera)

Telèfon 77 04 85

L'ESCALA

CASA FEIXAS

INSTAL·LACIONS ELECTRIQUES, SANITARIES I CALEFECÇIÓ
FERRETERIA, ELECTRODOMESTICS I ARTICLES PER A REGAL

Plaça Victor Català, 17
Telèfon 77 01 99

L'ESCALA (Girona)

TRINOMI CULTURAL

Educació i instrucció són dos conceptes que, en ocasions, es consideren equivocadament sinònims, segons el meu punt de vista.

Jo entenc que «educació» és la formació integral de la persona amb el corresponent desenvolupament de les seves facultats i que «instrucció» és l'adquisició de coneixements o informacions, especialment d'una manera metòdica.

Per això considero que l'educació i la instrucció són dos pensaments germans que, com aitals, poden tenir quelcom en comú; però poden incloure també certes diferenciacions.

A vegades s'atribueixen conjuntament les dues concepcions amb caire adjectival quan es qualifica una persona d'educada i instruída; però en certes situacions sols és aplicable un d'aquests adjectius. La imposició dels dos conceptes, a nivell escolar, requereix una adequada simultaneïtat. És important instruir transmetent coneixements; però és també transcendental desenvolupar la capacitat intel·lectual, física, moral, etc. de l'educand.

Això confirma que la tasca del pedagog és triple: educar, instruir i ensenyar. Que no es pensi en una educació sense instrucció, ni en una instrucció que no eduqui i menys en un ensenyament infructuós. Una tasca educativa és profitosa si es basa en la unió d'aquests objectius.

Existeix, però, un problema de sempre que dificulta sovint la funció de l'educador: Cap mestre no pot ensenyar a qui no ho desitja per manca d'interès i voluntat suficient. Per això molts pedagogs es queixen que una majoria d'alumnes treballa poc i s'adonen que el nivell educatiu ha baixat d'uns anys ençà. Aquestes dificultats fan sorgir les següents interrogacions: Serà per què la mainada disposa d'uns al·licients que els absorbeix i omple, desviant-los dels deures escolars?; serà per què la vida moderna usurpa massa les activitats dels pares no deixant-los prou temps per a ocupar-se de llurs fills?; serà per què l'actual sistema educatiu falla?; serà tot, en definitiva, la causa principal?

Si hi ha uns educands d'intel·ligència normal, desganats per a l'afany de saber i mancats d'interès per a l'estudi, uns pares que no viuen intensament els problemes que comporta la vida escolar dels seus fills o un sistema educatiu inadequat... Què esdevindrà?... El caos educatiu? No crec que s'arribi tan lluny, però sí és cert que el percentatge del fracàs escolar ja no és una incògnita.

En el meu article «Aportem-hi el nostre gra de sorra» (Agost-85), aprofitant la invitació que el Consell de Redacció de l'Escalenc ofería a tothom per a un debat sobre la problemàtica del fracàs escolar, vaig escriure, entre d'altres, el paràgraf que transcriu a continuació:

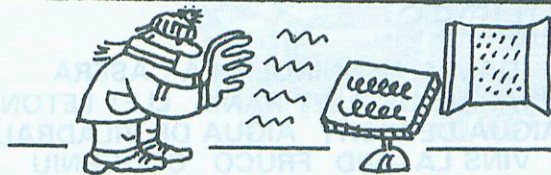
Es veu que el percentatge del fracàs escolar és preocupant i alarmant; però sense pretendre escandalitzar a ningú, jo penso que és lògic. I ho dic convençuda, per la raó que és compromès voler fer passar tots els alumnes per als forats d'un mateix sedàs.

En l'Editorial de L'Escalenc (Octubre-86) el Consell de Redacció enfoca aquest problema i convida novament a un debat escrit sobre el tema.

Jo agraeixo molt l'interès que ha mogut als membres del C. de R. de L'escalenc en obrir les portes al possible col·loqui i he aprofitat l'ocasió per a donar una vegada més la meua opinió sobre l'assumpte, al mateix temps que manifesto que és la sisena vegada després de la publicació dels següents articles meus: «El fracàs escolar» (Maig-84), «Una norma, blanc de diferents embats» (Desembre-84), «Educar per a la llibertat» (Febrer-85), «Aportem-hi el nostre gra de sorra» (Agost-85), «Ja tornem a ésser-hi» (Octubre-85).

Acabo l'escrit amb l'esperança que el Consell de Redacció hagi tocat el cor d'aquelles persones que directament o indirecta tinguin a veure en el difícil problema de l'educació, perquè donin suport a pares, professors i alumnes.

PILAR PELLICER de GISPERT

APUNTS DE CALEFACCIÓ

RECORDAR-SE DE SANTA BÀRBARA QUAN TRONA

Aquesta dita popular és molt anomenada i sempre ens recordem d'ella quan ja tenim el ruixat al damunt.

Aquest cop, doncs, i abans que no arribi del tot, farem un recordatori del què hem de fer per combatre el fred de l'hivern amb els diferents mitjans que podem tenir al nostre abast; i el que és molt important, amb un estalvi en les despeses d'energia.

ALGUNS CONSELLS SOBRE L'US DELS DIFERENTS SISTEMES DE CALEFACCIÓ PER ESTALVIAR ENERGIA

La transmissió de calor es fa de tres formes diferents: conducció, radiació, convecció.

Conducció: calor que passa pels materials (paret, teulada, terra)

Radiació: calor que es transmet de forma directa als cossos.

Convecció: calor que es transmet a través del moviment de l'aire.

Si ens atenem a aquests conceptes, arribarem a les següents conclusions:

1r. Aïllar convenientment l'habitatge per evitar, en el possible, les pèrdues d'escalfor.

2n. Regular de forma convenient els sistemes de calefacció emprats amb termostats, vàlvules, pantalles per regular el tiratge a les xemeneies.

3r. Revisar periòdicament, l'estat de la instal·lació, purgar els radiadors d'aigua, netejar les xemeneies i regular els cremadors.

4r. 10 minuts són suficients per ventilar una habitació; no deixem les finestres obertes.

5è. En instal·lacions importants, instal·lar recuperadors de calor a les xemeneies.

6è. Aprofitar l'escalfor del sol que entra per les finestres a través dels vidres (escalfament passiu).

7è. Mantenir la temperatura ambient entre els 18 i 20°C. Pensem que cada grau de més representa un increment del 3% en el consum.

8è. No tapar els radiadors, per no reduir la seva emissió de calor.

9è. Estudiar la possibilitat d'instal·lar dobles vidres a les finestres.

10è. Aïllar les canonades, que transportin fluids calents i que passin per llocs no habitats (patis de llum, cels oberts, etc)

11è. Les taques d'humitat i fongs que surten en algunes parets es deuen a l'acumulació del vapor d'aigua de l'ambient en condensar-se en les parts més fredes d'un habitatge; (generalment parets de cara a Nord) una manera d'evitar-les és posant un aïllament adequat que separi la part freda de l'aire calent.

12è. En cas de qualsevol dubte sobre el millor sistema de calefacció per la nostra llar, així com per fer les reparacions i manteniment periòdic dels aparells ja instal·lats, encomanar-ho a un tècnic competent.

Més endavant, tornarem a parlar sobre aquests temes tan interessants.

Jaume Salvat

Mestre de Taller d'electricitat-fontaneria
noves energies de l'I.F.P. de Figueres

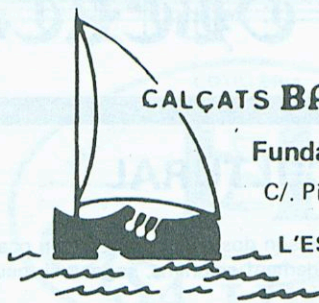
MAGATZEMS **TITÛS** S. A.

BEGUDES:

DAMM HENNINGER LA CASERA
TRINARANJUS LLET RANIA LLET LETONA
AIGUA DE VICHY AIGUA DE VILADRAU
VINS LA-VID FRUCO CODORNIU

Ctra. Viladamat A Palafrugell, Km. 7
Tels. (972) 77 04 04 - 508 - 584

L'ESCALA (Girona)

CALÇATS BALLESTA

Fundada l'any 1920

C/. Pintor Joan Massanet, 10
Tel. 77 02 53
L'ESCALA (Costa Brava)

MAGATZEMS **TITÛS** S. A.

CONGELATS — CONCESSIONARI —
GELATS

Ctra. Viladamat
A Palafrugell, Km. 7
Tels. (972) 77 04 04
- 508 - 584
L'ESCALA (Girona)

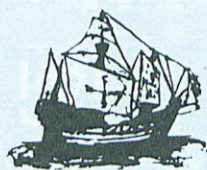
JOIERIA - RELLOTGERIA

J. Molinas

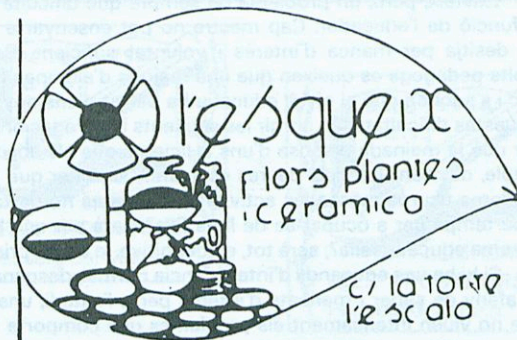
REPARACIONS
COPES I TROFEUS ESPORTIUS

C/. Joan Massanet, 26
Tel. 77 05 48

L'ESCALA

Caravel·la

ROSA MARIA BALLESTA

CENTRE
D'ESPECÍFICS

FARMÀCIA

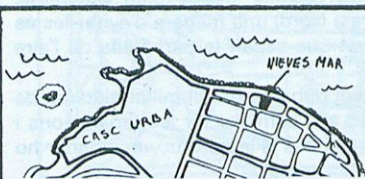
FÓRMULES
MAGISTRALS

Pintor Joan Massanet, 4 - Tel. 77 15 75
L'ESCALA - Alt Empordà

FLECA I QUEVIURES

Plaça Mercat
Tel. 77 00 82

L'ESCALA
(Girona)

**HOTEL
RESTAURANT**

NIEVES MAR
(ANTIGA CASA NIEVES)

Tels. 77 03 00 — 77 03 04 - Passeig Marítim - L'ESCALA
(Costa Brava)

JOPA

nàutica
Closa del Llop, s/n.
Tel. (972) 77 07 55
L'ESCALA (Girona)

EMBARCACIONS · MOTORS · ACCESSORIS

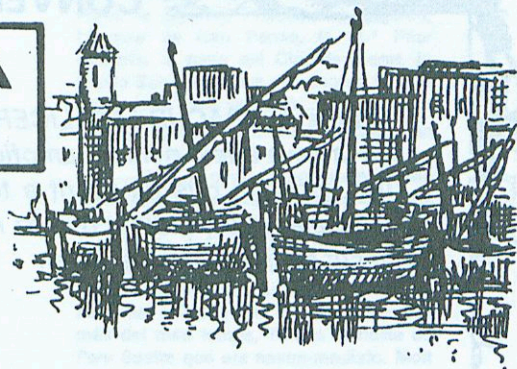
EVINRUDE E

VIDA ESCALENCA

REFRESQUEM LA MEMÒRIA

RICARD GUANTER

L'APLEC DE SANT MARTÍ D'EMPÚRIES

Quan llegireu aquestes línies ja haurà passat la festa de Sant Martí d'Empúries, si bé quan les escric encara falten uns dies per arribar-hi, i per tant, desconec l'èxit que haurà tingut.

Suposem i desitgem que la festa s'haurà celebrat joiosament, seguint l'encert dels darrers anys.

No podíem dir el mateix allà pels anys cinquanta quan en un **14 de novembre del 1.957** escrivíem en el diari de Girona Los Sitios el que textualment segueix a continuació:

«El passat dilluns, festivitat de Sant Martí, sentírem enyorança. La sentírem nosaltres i, ben segur, molts escalencs que recordaren aqueixa mateixa data de fa anys.

En tal dia celebra la seva festa major el petit poble de Sant Martí d'Empúries, distant de l'Escala uns dos kilòmetres.

Enguany també la celebrà, però quedà reduïda a una Missa resada a les onze del matí i res més, sense que per això volguem dir que la Santa Missa no sigui la millor manera d'honar un Patró.

Però és que convé tenir en compte que la festa d'Empúries, més que una Festa Major, estava considerada com un Aplec al qual, seguint la tradició heretada dels avis, hi acudia gairebé tot el poble de l'Escala.

A Empúries —i això és del nostre record— s'hi celebrava en la seva petita i acollidora església l'Ofici Solemne de les onze, amb acompanyament d'orquestra, i tot seguit, tenia lloc la ballada d'unes escollides sardanes.

A la tarda hi havia el familiar i enyorat Aplec, al qual hi assistia gent d'Empúries, de l'Escala i dels pobles veïns.

La nostra vila restava gairebé deserta per unes hores. La placeta d'Empúries, animada i joiosa per les notes de les sardanes que s'enlairaven cel amunt, era un formiguer de públic.

A l'hora del descans, les pinedes dels voltants del bonic llogaret, eren visitades per colles de gent per fer la tradicional berenada en la qual no hi mancava la típica botifarra, les castanyes, els primers torrons nadalencs i altres dolces propis del temps. I no parlem de la bona garnatxa i del vi ranci que feien les delícies dels paladars més refinats.

La joia era inmensa. El bullici, encomanadís. Les belles pedres empuriencques somreien de nou quan veien que la gent s'atancava de nou cap a la plaça de l'església per a ballar-hi les tres últimes sardanes.

El sol feia estona que se n'havia anat a la posta. Començava a fosquejar. La gent carrançona abandonava Empúries.

Els escalencs, tot xino xano, se'n venien a peu tot fent petar la xerrada. No tenien pressa, no hi havia nervis.

Una vegada l'any, Sant Martí, el d'Empúries, ve es mereixia que se li dediqués una diada, malgrat que fos feineria.

Tots aquests records els evocàrem el passat dilluns, tot lamentant no poder-los reviuere de nou, com any enrrera.

Es que aquests costums, tan dignes d'elogi i d'ésser conservats, no encaixen en l'era del satèl·lit artificial?

Creiem que tot hi tindria cabuda en pacíficaharmonia.»

Fins aquí és el que vàrem escriure en el diari gironí **ara fa 29 anys. Hagueren de passar-ne 17 més** fins que no es tornés a recuperar l'Aplec de Sant Martí d'Empúries.

Fou el **17 de novembre de 1.974** —era el diumenge més a prop al dia 11 gràcies al dinamisme i bon esperit escalenc dels dirigents del Centre Esportiu i Recreatiu L'Escala d'aquesta època.

Ens plau recollir aquí l'últim paràgraf de l'escrit de presentació de la festa d'aquell any, que figurava en el programa que s'esdità amb tota mena de detalls:

«...Però com que d'allò que hi ha hagut sempre en queda, i el bon gust de la gent no s'ha perdut —que si no mal aniríem— tornarem a viure la diada de Sant Martí, tal com està en el record de molts, amb els actes que organitza el C.E.R. L'Escala per celebrar aquesta festa, a la que tenim el gust de convidar-vos, desitjant que l'estiuet de Sant Martí ens acompanyi amb la seva presència.»

Felicitem i encoratgem -afegim nosaltres- a tots els escalencs que fan possible que les tradicions no es perdin.

Permeteu-me acabar amb un pensament del que fou bisbe de Vic, el Doctor Torres i Bages, de la seva obra «La Tradició Catalana»:

«Estem encara més convençuts que la tradició no és una preocupació, sinó una necessitat de la naturalesa humana, una irresistible i perpètua exigència de la Humanitat, la mare de la multiplicitat dels pobles que hi ha en el món; i en conseqüència, de l'harmonia i de la bellesa de la societat universal.»

L'Aplec de Sant Martí a principis de segle.

Marina ALTRACHS i PELLICER, una persona que de la seva afició n'ha fet un ofici i un art. Ha estat una modista que ha vestit a tota una generació d'escalenques, moltes d'elles recorden encara el vestit de núvia que els va fer.

L'Esc.— Quan va nèixer?

Marina Altrachs.— El dia 4 d'abril del 1912 a l'Escala, al carrer de Sant Pere, núm. 43.

L'Esc.— Qui eren els vostres pares?

M.A.— El meu pare tenia un motiu molt maco, li deien el «fuster bonic». Es deia Josep Altrachs, i la meva mare, era filla d'Empúries; es deia Pilar Pellicer.

L'Esc.— De què feien els vostres pares?

M.A.— El pare era contractista d'obres, i el motiu de «fuster bonic» li venia de l'avi que era molt bon fuster i sembla que també era guapo; recordo que quan era petita i anava pel carrer, em deien: «Mira, la fustereta».

A la mare li deien la «Merlota», ja que era de cal «Merlot» Empúries. A l'avi li deien «Merlot» perquè era molt trempat, com l'ocell que porta aquest nom.

L'Esc.— Què recordeu de la vostra infantesa?

M.A.— Vaig anar al col·legi a ca la Srta. Carme, amb la meva germana Francesca; la mare ens hi va portar a cinc o sis anys, fins que van venir les monges. Nosaltres vam sentir deixar-la perquè ja li teníem confiança i era una mestra que apreciava molt als nanos, però la mare ens va voler portar a ca les monges i vam anar-hi molts anys, jo fins que en vaig tenir 17.

A mi l'art de l'agulla sempre m'ha agradat molt, els treballs manuals són cosa meva. Al col·legi, al matí feiem classe de literatura i altres coses i a la tarda ens ensenyaven labors. Era molt petita quan vaig aprendre a cosir i vaig demanar a la mare que em comprés una nina per poder-li fer vestits, però ella em deia: «Filla, són molt cares (i això que a casa ens guanyavem la vida!), la comprarem l'any que vé». Jo volia la nina per poder fer vestits, i sabeu què vaig fer?, me'n vaig fer una de drap, amb unes comes llargues... feia molt de riure... Vaig demanar a la mare que em deixés comprar una troca de llana per fer-li els cabells, però la mare em va tornar dir: «Mira, amb el que val la llana en tenim per comprar dues costelles per sopar, una per tu i una altra per la Francisca». Bé, vaig començar a rumiar com ho podria aconseguir. Teniem penjat un esquiva mosques, de color rosa, vaig agafar unes tisores i vinga tallar serrelli, i ja vaig tenir la perruca per la nina, què bonica que em va quedar! I, aleshores, li havia de fer vestits i necessitava retalls i la mare no en tenia, ella era molt treballadora, anava al camp... però no estava de labors. A mi em feia els vestits la Lola Tolaguera, la mare de la Maria Molinas, i jo cap allà... «em donarieu uns retalls, si us plau, per fer vestits per la nina?». «Ai, sí filla, vine...» Era una dona molt simpàtica, em va donar retalls i va ser així com vaig començar a cosir, fent uns vestits per la nina.

Jo tenia molta mania en posar-me amb una cadireta a cosir al carrer, un dia van passar la Carme Guerra i l'Antonia Brugués, que eren broadores, i van dir-me: «Quins vestits de nina més macos que fas, mira quan en sàpigues força vine a casa i t'ensenyarem a brodar».

Resulta que el meu pare treballava a cal senyor Masferrer de paleta, i allà hi havia la Lola, una senyoreta de companyia que

cuidava de l'Anita que estava malalta. El Sr. Masferrer va dir al meu pare: «Pepito, fes venir la Marina, que li ensenyaré francès». Vaig anar-hi; aquella senyora que us deia, la Lola, feia vestits de nina per una casa que se'n deia «El Nilo», de la Porta Ferrissa de Barcelona, i va dir-me: «Sé que tens molta trassa a fer vestits de nina, no voldries pas venir a cosir aquí i en faríem?». A mi em va agradar molt que m'ho demanés, em va fer molta il·lusió!. Així és que hi vaig anar, em va donar vestidets per fer, i em deia: «Tu fes-los al teu gust», penseu que només tenia 8 anys. Em van donar patrons i jo em feia el model; recordo, com si fos ara, que vaig fer una marinera, i em van donar un premi perquè la Lola els hi va dir que encara no tenia 9 anys.

Sempre em portaven feina, però jo, mentres tant, anava a ca la Sra. Consuelo que ensenyava el tall, allà hi vaig aprendre molt, és clar.

Un dia hi va venir Mn. Carles, que sabia que jo feia puntes al coixí. La història del coixí és molt bona, jo vaig dir a la mare: «Ara que jo mateixa m'he fet la nina, compreu-me un coixí», ella va dir: «Ai filla, ara comprar un coixí, sempre demanes, mira, ja te'n faré un». Em va fer un coixí boterut! i, tot hi anava del través... Doncs bé, Mn. Carles em va dir: «Ja sé que saps fer punta al coixí, em faràs les puntes pels roquets dels escolans.» Ai, molt bé, vaig estar molt contenta!. En vaig fer per tots, i quan va veure que la feia tan ben feta em va demanar que n'hi fes una per ell; encara no fa gaire temps vaig trobar-ne un tros que ell mateix em va donar, com a record, quan la roba va ser vella.

Jo vaig anar al col·legi, com us he dit, fins als 17 anys, als matins, ja que a les tardes anava a cosir. Les monges em van ensenyar dibuix lineal, per ajudar al pare que era paleta i havia de presentar-los a l'ajuntament per poder fer les obres. No eren pas plànols com els d'ara, eren molt senzills, només marcar les portes i les finestres, molt esquemàtic... Jo de dibuix, pintura i labor, sempre en vaig saber molt... de les altres matèries no em pregunteu pas res... A mi el que m'agradava era l'art. En canvi a la mare el que li interessava era que sabes fer problemes, perquè jo havia de portar la comptabilitat de casa.

A dinou anys jo volia anar a Barcelona, a aprendre el «corte», però la mare va dir-me: «No filla, a dinou anys ets massa jove, espera tenir-ne vint que tindràs més experiència».

Mentre esperava «tenir l'edat», un dia va venir la mare d'en Pere Sastre i em va dir: «Ja sé que tens molta trassa a cosir, vine i em feras els traus de les camises». Mentres cosia a casa seva, va arribar en Pere d'aprendre el «Corte» i va voler que anés a cosir amb ell, hi vaig anar un any, em va ensenyar a picar solapes, a fer colls... i altres coses de sastreria... Però jo mai callava, sempre demanava a la mare per anar a Barcelona... i el dia que vaig fer vint anys, la maleta i amunt, cap a Barcelona. M'hi van acompanyar la mare i una tia que tenia que vivia a Sant Jordi, em

van portar a un col·legi de monges. Tenien molta por perquè jo era molt jove i només havia estat a Barcelona una vegada a veure l'exposició de l'any 29. Doncs bé, em van portar al col·legi abans esmentat. La mare i la tia eren, com molta gent d'aquell temps, analfabetes i no parlaven el castellà i l'enteniem molt poc; les monges, en canvi eren castellanès. Jo estava molt prima i no tenia mai gaire gana i a la mare li preocupava el que em donarien per menjar. Tot li va semblar molt bé, però quan va preguntar a la «Madre»: «Bé, què li donaran per menjar a la nena?». I la «Madre» va dir: «Per dinar un plat fort, macarrons, arròs, canelons, etc... i per sopar un plat de sopa, verdura i «eso sí, nunca faltarà la ensalada». A nois, quan ho van sentir la mare i la tia: «Ai, Verge Santa, cansalada?, això no pot pas ésser, marxem!, pobre filla, si això no li agrada pas, i menjar-ne cada dia». Jo els hi deia: «Però mare, poc ho diu «cansalada», ha dit «ensalada», que vol dir amanida». No em van pas escoltar, la tia va dir: «Res, cap a casa la teva tia de Barcelona, viuràs amb ells, ho hem sentit molt bé, et donarem cansalada cada dia, tu ets molt jove i no ho has pas entès». Quina vergonya vaig passar, m'hagués posat dintre d'un cargo!. Encara em sembla que veig a la «Madre», pobre dona, em va saber molt greu. Li vaig demanar excuses i vam marxar.

Així va ser com vaig quedar-me a ca la tia, hi vaig estar molt bé! i pots hi vaig guanyar, perquè durant els tres mesos que vaig anar a l'Acadèmia i també quan vaig acabar, la tia em va buscar feia per cosir per gent de l'escala i per la de les botigues a on anava a comprar.

L'Acadèmia em va agradar molt. La professora es deia «doña Pilar» i tenia una neboda que es deia Montserrat, m'estimaven molt, hi venien moltes senyores de cases bé de Barcelona, que a casa s'aburrien... Quan vaig acabar m'hi vaig quedar encara quatre mesos més. Vaig marxar de l'Escala el 5 d'abril i vaig tornar el 23 de novembre, recordo que la Càndida Oriol m'esperava perquè li fes una faldilla per anar a Santa Caterina, és la primera peça que vaig fer en arribar de Barcelona. Quina il·lusió em va fer pensar: «ja soc modista».

Els meus cosins de Barcelona volien que em quedés allà, però jo soc molt escalenca!, estimo molt l'Escala, no me'n podria pas anar, per més que m'haguessin buscat feina no m'hagués quedat a Barcelona.

Allà jo hi estava molt bé però no m'hi hagués pas quedat. Mireu nenes, a l'edat que tinc, en tinc 74, penseu que no tinc ni un enemic a l'Escala, tothom em saluda i em crida... això es un orgull per mi, jo pla que marxaria de l'Escala, l'estimo molt!. A Barcelona tanta gent que trobava pel carrer i no poder saludar ningú, això m'anava gran a mi!, no m'agradava pas, aquí em coneixien tots, i a casa com que la mare tenia horts, venia un veí i un altre: «Pilar, teniu una ceba?, teniu un all?... teniu...» I això a mi m'era vida, sóc així, sóc molt oberta, molt optimista...

L'Esc.— Al tornar a l'Escala us va instal·lar de modista a casa vostra?

M.A.— Sí, crec que era l'any 1.933, tenia 21 anys, i em vaig posar a fer de modista a casa, al carrer St. Pere, encara ho anyoro, hi tinc molts records!, hi vaig viure fins fa uns 20 anys que ens van traslladar aquí, al Camí Ample.

Bé, em vaig instal·lar doncs de modista i vaig tenir molta gent, també van venir nenes a cabassats per veure si les volia per aprendre a cosir, fins que, em va saber greu, vaig haver de dir prou perquè no hi cabien, en tenia setze.

La Sofia, una dona que havia vestit a tota la comarca, em va enviar a buscar i em va dir: «Marina, tu treballaràs molt, però no compraràs pas mai cap casa cosint», i és que el cosir no era ben pagat.

Recordo que em va venir, un dia, la Lola Mixeua i em va fer fer un sac i faldilles, amb plec, tireta al coll, punys amb traus i botons... quina feina!... i tot per quatre pessetes!

Vaig agafar molta feina. Encara que no sabes tan com altres, com que jo venia de Barcelona d'aprendre el «Corte», em vaig posar de moda... El primer any, quan va venir la festa de Corpus, ja estava espantada, tenia una taula plena de roba que no n'hi cabia més, treballava fins molt tard, i la vigília a la nit vaig tancar els finestrons, les nenes van marxar, vaig sopar i altra vegada a cosir. Jo tenia molta por i si algun dia m'havia de quedar a cosir la mare es quedava a fer-me companyia per pujar l'escala per anar a dormir. Aquell dia, com que tenia tanta feina, vaig dir a la mare que anés a dormir i que ja la cridaria quan jo volgués pujar. Jo, vinga anar cosint... En aquell temps tothom deixava la porta oberta, no teniem pas claus... I quan em pensava que eren les tres o les quatre de la matinada (és l'hora que me'n anava a dormir quan tenia feia), quin espant vaig tenir! sento que obren la porta i criden: «Pilar!, us heu deixat el llum encès!

Nenes, eren les 8 del matí, un pescador que vivia al carrer es retirava i va veure el llum... I encara no havia acabat. Sort que la processó era a la tarda; vaig planxar tres hores seguides... Mireu, si la processó era a les 6 de la tarda, jo a les 3 ó a les 4 encara entregava vestits...

L'Esc.— Així es treballava molt per Corpus?

M.A.— Sí, tothom estrenava vestit per anar a la processó. La feina més forta era per la Festa Major, per Corpus i per Pasqua...

L'Esc.— Quins anys devien ser els que va treballar més?

M.A.— Sempre, filles... encara no he plegat, però només cuso pels de casa.

L'Esc.— Recordeu alguna anècdota?

M.A.— Mireu, jo a la matinada acabava tota la roba que les nenes havien de fer l'endemà: repassar la vora de baix, sobreffilar..., posar les tiretes pels cinturons..., petites coses, ja que les nenes eren jovenetes. Doncs bé, un dia una d'elles em va dir: «Marina, vol que acabi aquest vestit?». Jo li vaig dir: «Aí sí, acaba'l». Ella em pregunta: «Que hi falta?». Jo que faig: «Les tires del costat». Al cap d'una estona la trobo amb el vestit vinga estirar les costures dels costats, estira que t'estiraràs!. «Però què fas?». Era un vestit de tricó i ja penjava quasi un pam de cada costat. Vaig tenir molts treballs per arreglar-ho!!

També recordo d'altres anècdotes: Va venir a cosir una nena que el seu pare era guàrdia civil i la mare catalana, això feia que la nena parlés «xamporrat». Un dia li vaig dir què havia de fer i ella ho anava fent, però jo vaig corregir-la: «Mira filla, això no ho facis així, fes-ho d'aquesta altra manera», i ella em contesta: «Però Marina, si és lo «matejo». Vàrem riure molt... Recordo també una vegada que havia d'entregar vestits, tenia molta feina, aleshores va arribar l'Antoni, que festajava a la Lola, i al veure'm tant atrafagada em va dir: «No es preocupi Marina, ia li faré la

vora d'aquest vestit». Era un vestit groc, molt bonic, que havia fet per la M.ª Rosa Vilabrú. Li vaig explicar com es feia i ho va anar fent a poc a poc. Li va quedar de meravella.

El meu nebot, en Josep, de petit, venia sempre pel taller i preguntava de quin color eren els fils. Un dia em va preguntar: «De quin color és aquest fil, tia?», i jo li vaig dir: «rosa», i el que em fa: «És de color Rosa Pernaú?». I és que la coneixia per que la Rosa Pernaú va ésser clienta meua durant molt de temps.

També em vé a la memòria que a Pekin es va fer un curs de vestits que no costessin més de 4 pessetes, el vestit que va guanyar el portava la Carme Moriscot i el vaig fer jo. Vaig fer servir 12 metres de roba de tarlatana i tot plegat va costar 3'75 pessetes.

L'Esc.— Com va conèixer al vostre marit?

M.A.— Mireu, varen fer la festa de la República, ell era de Torroella de Montgrí i va venir amb un altre noi. Jo aquell dia havia sortit amb la Paquita, la dona d'en Piqué; van entrar dos nois i jo dic a la Paquita: «D'aquells dos que han entrat mira que és maco el més baixet...» era en Pelegrí, era guapo...! em va venir a buscar per ballar i recordo que jo tenia mal de caixal i sempre em girava de cantó perquè no em veies la galta botida...

Jo tenia la il·lusió de casar-me llarga i blanca, a la primavera, i volia tarda una mica més a casar-me, però la meua germana festejava en Martí Tero, i com que l'àvia de can Tero s'havia ferit, en Martí es va haver de casar més aviat del compte, i la mare ens va dir: «Doncs caseu-vos tots quatre el mateix dia». Jo deia que no, però en Martí ens va començar a engrescar i així va ser, ens vam casar el mateix dia, en ple hivern, el 24 de desembre de 1.935. Vam anar a Barcelona de viatge de nuvis, teniem passatges per anar a Mallorca, però va fer tant mal temps que no hi vam poder anar. Uns dies a Barcelona i cap a casa, a treballar de valent...

L'Esc.— I en quan a diversions de petita, què?

M.A.— De petita anàvem a Doctrina cada diumenge, Mn. Carles ens donava una assistència i anàvem a La Cargolera, allà feiem prosa i vers i teatre: recordo «Deu dones per casar». Hi havia un senyor que li deiem en Calafat que era molt trempat i ens feia titelles; també recordo que alguna vegada vaig recitar. Era un lloc d'esbarjo, hi vaig anar fins que vaig tenir dotze o tretze anys. Després anàvem a Pekin, però sempre amb el pare i la mare, sols com ara, no; no hi havia pas la llibertat que hi ha ara, era tot massa exigent. Ara hi ha coses que m'agraden molt... però ha anat de zero a mil... Crec que tot ha d'evolucionar, de canviar... De manera de pensar soc molt jove, he tingut molt bona salut, ja ho deia la mare: «Som d'Empúries, i els d'Empúries eren molt forts...» Ara que parlo d'Empúries recordo que el pare treballava per can Ventós, can Delàs, can Rubert... tots. Una vegada que va venir el Sr. Rubert a casa jo plorava que volia una nina, i el Sr. Rubert va dir-me: «Tu no et preocupis, el dia de Reis vina a casa i veuràs com t'hi portaran una nina». Quina il·lusió! em van portar una nina i un bufet de color rosa per posar la roba de la nina, i a dintre del bufet m'hi va amagar un ocell i al obrir-lo em va sortir l'animalet, quina sorpresa...! però també quin disgust vaig tenir, s'havia fet les seves feines a dintre!... Ho vaig haver de netejar a fons. Va ésser la primera nina de veritat que vaig tenir.

L'Esc.— Quines són les primeres noies que vaig tenir?

M.A.— Mireu, la primera que vaig tenir és l'Anita Curós, la dona d'en Xifra, després la Lluïsa Illa, la Carme Moriscot, la Magdalena Colomeda, la Maria Hernández, la Mercè Moriscot, la Rosita Lleonat, la Martina, les de ca l'Abel Quintana, l'Anita Pibemat, la Miquela de

Cal Serret... i més tard la Quimeta Oller, la Pujol, la Salomé, l'Assumpció Bigarós, l'Àngela de Can Panxo, la M.ª Pilar Ballesta, la nena del Clot de Moret, la Pepita Sala... totes les que anaven amb la nostra Lola, totes van venir...

L'Esc.— Quines modistes hi havia quan vos va començar?

M.A.— Mireu, quan jo encara no havia començat, la mosdita que havia cosit més a l'Escala i que cosia per tot l'Empordà, era la Sofia, després s'hi va posar la Maria Brugués, que era ensenyada de la seva tia, l'Anita Ros, Més tard es va plantar l'Elena Mitjavila; potser ja no n'hi va haver cap més del meu temps. També hi havia en Pere Sastre que era sastre-modisto. Molt més tard va venir la Dolors de Can Bardera.

L'Esc.— Quin és el vestit més bonic que recordeu haver fet?

M.A.— Mireu, el dia que van inaugurar la Bolera, que la va construir el meu home, en Pelegrí, la Lola ja tenia 16 ó 17 anys, i jo vaig pensar, ai Marina que xalaràs...! Li vaig fer un vestit llarg fins el turmell, amb la faldilla de tul blanc, i el cos de xantilli, amb lluentons a cada punt, tot lluent, i del mateix tul de la faldilla vaig fer un xal, amb sabates dorades, baixes Totes les noies anaven molt boniques... Però el vestit de la Lola era com un somni, de tant aïrós i a sota portava un vestit de domàs que em va brodar l'Elena, preciós. Em va costar un ronyó!

Jo dissenyava tots els vestits que feia. Comprava figurins perquè la gent els pogues mirar, però tothom em deia vostè mateixa, vostè mateixa... així és que m'ho feia jo. A la meua neboda Pepita, el dia del casament de la Lola, li vaig fer un vestit de gasa meravellós.

L'Àngela de Can Panxo, quan es va casar em va dir: «Marina vull un vestit igual que el que va fer per la Lola el dia de la inauguració de la Bolera».

El cosir ha estat sempre la meua afició, per això em quedava bé, la gent a qui els hi agradava una cosa els hi ha de quedar bé, sigui el que sigui, si ho fan amb afició. I això en mi és innat, és com aquells que s'emborratxen, que només veuen el beure, jo veig només el cosir, els treballs manuals, i ho faré fins que pugui... fins que els ditets em tremolin... em sento molt bé per fer-ho, em sento jove... I ara la tele em serveix molt de model, miro el que porten i ja sé com va...

L'Esc.— Té alguna cosa més per dir?

M.A.— Vull dir només una cosa, que estic molt agraïda vers l'Escalenc per la meravellosa tasca que ha fet i fa en pro de la història d'un poble que semblava una mica oblidada, ja que la història del nostre poble, de mica en mica, l'anem fent entre tots.

RODOMA

HISSANT LA PLOMA

EL CEMENTIRI VELL

La llarga polèmica que ha portat fins ara el Cementiri Vell encara no ha arribat a la seva fi. Actualment el cementiri navega entre un seguit de propostes de solució, sense que les diferents parts que els donen suport prenguin una actitud dialogant que permeti d'arribar a un acord.

Descripció:

El Cementiri Vell de l'Escala és una obra de concepció neoclàssica, d'execució popular i de caràcter mediterrani, segons diu l'arquitecte Bernat Cervera, que ha estudiat moltes obres d'aquest tipus que es troben arreu de les comarques gironines. Es caracteritza per ésser com una taca blanca que antigament es distingia des del mar, igual com passa amb d'altres construccions similars que hi ha a les illes gregues o al sud d'Itàlia. Vist en planta forma un rectangle, dins del qual hi ha alineats els nínxols, superposats en columnes de dos o tres pisos, que queden rematats per un frontó flanquejat per un element triangular. A la zona de la Costa Brava nord hi queden només alguns cementiris d'aquestes característiques, com el de Portlligat, a Cadaqués, o el municipal de Port de la Selva, però el de l'Escala n'és el més conegut i característic. Cal tenir en compte també que en aquest cementiri hi reposen fills il·lustres de la vila, com l'escriptora Victor Català i el compositor Josep Vicenç Juli, més conegut com a l'«Avi Xaxu».

Història:

El Cementiri Vell de l'Escala es construí a la primera meitat del segle XIX, i s'hi enterrà fins a mitjans dels anys 60, en què degut a la seva saturació, fou necessari construir-ne un altre, el que s'utilitza actualment a la carretera de Viladamat. Malgrat haver-ne construït un de nou, es deixà intacte el vell, fins que el consistori presidit per Valeri Ballester, a mitjans dels anys 70, decidí d'enderrocar-lo per a donar al solar una utilitat de caire públic. Fou llavors que s'endegà un fort moviment de caire popular en contra de la seva destrucció, i es creà la Comissió Local de Defensa de l'Arquitectura Popular, per a vetllar per aquest i d'altres monuments del poble dignes d'ésser conservats. La pressió popular va evitar que l'edifici fos enderrocat, i l'any 1977 es va iniciar un expedient per aconseguir la seva protecció oficial. Ara bé, en tots aquests anys, el cementiri ha sofert un procés d'abandó i deteriorament, i ha estat víctima d'actes vandàlics, el que ha motivat les queixes de la gent, preocupada pel seu futur.

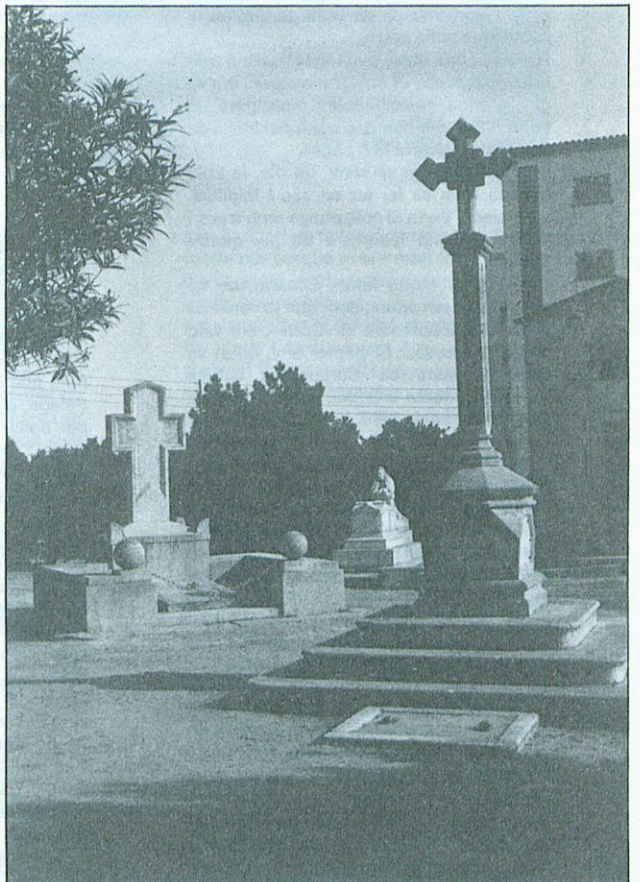
Finalment, el 22 d'agost de 1984 aparegué un decret al «Diari Oficial de la Generalitat», que el declarà monument històrico-artístic de caràcter nacional.

La proposta de l'Ajuntament:

Arribats al moment actual, es presenta el greu problema de la restauració i conservació del cementiri, que en aquests moments es troba molt malmès. Per a fer front a aquest problema sorgeix la proposta de l'Ajuntament, basada en un avant-projecte realitzat pel matrimoni d'arquitectes Benet Cervera i Mª Assumpció Alonso, que formaren part de la Comissió de Defensa de l'Arquitectura Popular, fa deu anys, quan es lluitava per a la salvaguarda del cementiri. Aquest avant-projecte preten portar a terme unes mesures perquè el cementiri es conservi, però alhora introdueix una sèrie de canvis substancials per a convertir-lo en un espai públic que permeti d'altres aprofitaments socials. Aquests canvis consisteixen en obrir una nova porta al cantó de llevant de l'edifici, aprofitant com a plaça l'espai que hi ha enfront de la capella, i en destruir el cementiri evangelista i francmaçó per a poder eixamplar el carrer Garbí. Aquests aspectes que trenquen l'estructura original del cementiri, són els que motiven al grup ecologista Alternativa Verda a oposar-se a aquest projecte, tot presentant una nova proposta.

La proposta dels verds:

Els verds dissenteixen des del primer moment que tenen coneixement de l'avant-projecte presentat per l'Ajuntament, i

així ho expressen, primer en la reunió que tingué lloc a la Casa de la Vila i en la què s'exposà la proposta del consistori, i més tard en un debat, que se celebrà a l'emissora municipal sobre el mateix tema.

Els verds consideren que la proposta de l'Ajuntament aplica una estètica postmoderna i consumista al monument, i que més que un pla de salvaguarda, es tracta d'una reconversió. Alhora presenten una al·legació a la proposta de l'Ajuntament, que es fonamenta en els cinc punts següents:

- Respectar el concepte de lloc sagrat al cementiri.
- Reutilització del cementiri com a lloc d'enterrament.
- Alternativa de consolidació amb garanties de mantenir la integritat del recinte i de l'enjardinat.
- No introduir cap canvi que mutili o alteri cap de les seves parts.
- Obres de restauració dignes i econòmiques.

Aquesta proposta va acompanyada d'un informe arquitectònic d'estudi i plantejament de la conservació de tot el cementiri marí escalenc, realitzat per l'arquitecte empordanès Lluís Auquer, integrant de l'organització Alternativa Verda.

L'opció final:

L'opció final cal reconèixer que encara no està massa clara, ja que per una part tenim que s'han introduït alguns canvis en la proposta que va presentar en un principi l'Ajuntament, canvis que s'han fet tenint en compte algunes de les al·legacions que van presentar els verds. Aquests canvis consisteixen fonamentalment en respectar l'espai lliure que hi ha davant la capella, és a dir, no convertir-la en plaça i respectar l'ajardinat actual. Mentrestant, aquest projecte, una vegada modificat, està en mans de la Direcció General del Patrimoni Artístic de la Generalitat, que s'ha de pronunciar sobre si es pot tirar endavant amb ell o no. Per altra part, i segons han manifestat els verds, aquest canvi s'ha realitzat per compte de l'Ajuntament, sense que hi hagi hagut un diàleg entre ambdues parts, pel que actualment l'Alternativa Verda encara discrepa de part del projecte que es pretén portar al terme, i de cap manera es pot parlar de què s'ha arribat a un consens.

A part d'això, l'Ajuntament ha posat en marxa unes obres de consolidació per a evitar que el cementiri s'ensorri d'un

moment a altre (reforçament dels sostres, neteja, etc.). Aquestes obres s'iniciaran dintre de poc temps i seran realitzades conjuntament per una empresa privada i la brigada municipal. els verds han afegit que aquestes obres de consolidació ja fa temps que haurien d'estar acabades, ja que afecten a l'existència mateixa del monument.

Opinió de la gent:

Quant a l'opinió de la gent destaca en primer lloc la de la gent que encara hi té familiars enterrats, i que opinen que l'Ajuntament té totalment oblidat el cementiri, i que només se'n ocupa uns dies abans de Tot Sants per a guardar les aparences, és a dir, se'l té com un cementiri de segona categoria.

Per altra part tenim la gent que opina que aquest cementiri és una ruïna, i que més valdria enderrocar-lo i construir en el seu lloc un equipament dels que tant es necessiten al poble (plaça, pàrking, etc.).

Per últim hi ha un sector que considera que aquest monument constitueix una part molt important de la història de l'Escala, i que per tant s'ha de conservar, costi el que costi.

Aquestes opinions corren pel poble, encara que no s'ha fet cap estudi clar sobre el tema i no se sap el percentatge que dóna suport a cadascuna de les posicions. Aquest estudi d'opinió seria interessant de fer ja que, en definitiva, el poble és qui pagarà les obres.

En definitiva, i com a cloenda, cal dir que el veritable problema del cementiri rau en el fet que les propostes de solució són divergents, i encara més en el fet que unes són de tipus pràctic, i les altres de tipus romàntic, i per tant difícilment conciliables, i per acabar una pregunta, el Cementiri Vell de l'Escala forma part de la nostra història. **¿I de què li serveix la història a un poble?...**

MONT-RECOVA

de més i de menys...

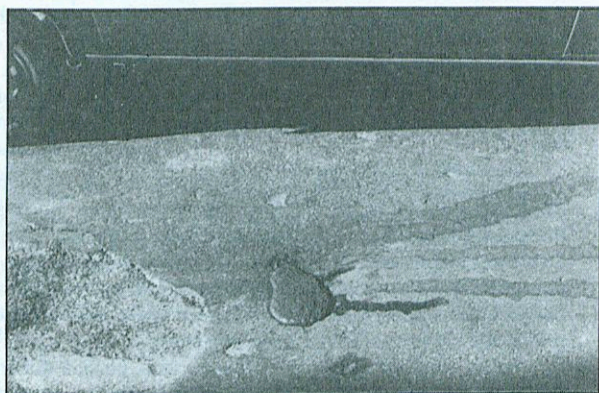
Aquesta secció, concebuda com espai d'expressió crítica en el més positiu sentit de l'acceptació, aplega les opinions dels lectors recollides per la Redacció, que les publica com a un aspecte més de servei públic.

Segur que la gent gran, molts d'ells amb problemes de desplaçament agrairien enormement a l'Ajuntament que disposés uns locals de planta baixa o quan menys a poca alçada, com a lloc de pagament de rebuts, impostos i demés. Som molts els que hem estat testimonis del veritable turment que suposa per a ells el pujar, a peu, amb penes i treballs, els tres pisos que hi ha fins al lloc habitual, en els alts de l'Ajuntament, sense ascensor. Un qualsevol dels locals que ocasionalment s'han utilitzat per a afers públics (cadastre, etc), per exemple, i que no presenten aquest greu inconvenient, seria adequat i representaria menys esforç per a totes les persones amb dificultats físiques, a qui se'ls evitaria aquests mals tràngols suplementaris.

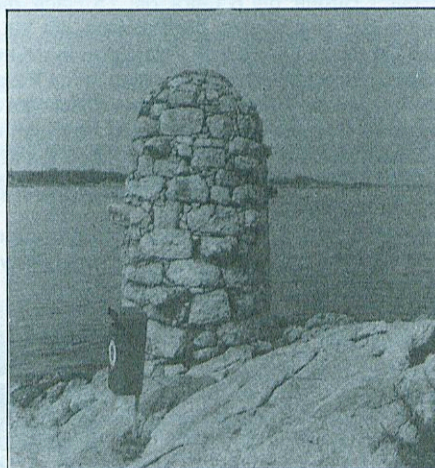

S'ha de remarcar positivament (de la mateixa manera que quan ha convingut ho hem fet en sentit contrari) la cura en l'adecentament i neteja del Cementiri Vell per part de l'Ajuntament, fet que ha sorprès gratament els nombrosos visitants en les diades de Tots Sants i Difunts.

QUÈ PASSA AMB LA LLUM?, molta gent es pregunta. Per què aquests talls de corrent, sense avisar, i que a voltes duren tot un matí? Per què aquestes baixades de tensió? Hi ha qui comentava que sembla que hagim retornat al temps de les restriccions... PER QUÈ NO ES DÓNA CAP MENA DE SATISFACCIÓ AL CLIENT PER PART DE LA COMPANYIA I SE LI EXPLIQUEN ALMENYS, LES RAONS D'AQUEST COMPOR-TAMENT?

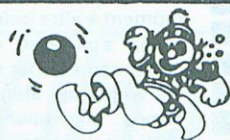
La desagradable presència dels excrements dels gossos per les vies públiques continua, sense que s'observi cap millora en el comportament cívic per part dels amos ni en l'aspecte preventiu o sancionador per part de l'Ajuntament. I, mentrestant, el nombros i variat assortit de «tifarades» de totes mides i colors continua essent un trist i vergonyós espectacle en la majoria dels nostres carrers.

A algú pot semblar-li un assumpte ínfim, o almenys poc rellevant. Però com que també els, diguem-ne, petits problemes, poden resultar esfereïdors per a sensibilitats preocupades per una estètica de l'entorn que no es pot obviar, no podem deixar de lamentar que, a voltes, no es té massa cura en la ubicació (necessària) de les papereres i dipòsits de deixalles en la nostra vila. En la fotografia es pot observar per exemple com s'ha trencat innecessàriament l'harmonia d'un conjunt tan representatiu com és el piló i roques del contorn, col·locant una paperera en el seu bell mig quan el simple desplaçament una dotzena de metres a dreta o esquerra, hagués evitat fàcilment aquest petit atemptat al bon gust.

SARDANES

El dia 12 d'octubre, tenia lloc a la nostra vila –en el Camp dels Pilans– una ballada, a cura de la cobra **La Flama de Farners**, la qual, sigui per la inseguretad del temps, o per qualsevol altra circumstància, va tenir una assistència ínfima.

La corresponent al mes de novembre –és programada pel dia 9 i ja s'haurà celebrat quan surtin aquestes ratlles– ha de ser l'Aplec a Sant Martí d'Empúries i la cobla encarregada és la **Ciutat de Girona**.

L'obra del Ballet Popular de Barcelona, ha designat la població que ostentarà el títol de Ciutat Pubilla de la Sardana 1987. Aquest mereixement el tindrà la vila de Santpedor, a set quilòmetres de Manresa, dins la comarca del Bages.

La IV Campanya de Música per a Cobla, que patrocina la Diputació de Girona, ha de ser a càrrec de la cobla **MONTGRINS**, amb presentacions de Robert Roqué, amb aquestes audicions programades per enguany: **mes d'octubre**, dia 10 Sant Gregori i dia 25 Joanelles; **mes de novembre**, dia 1 Fornells, dia 2 Cassà de la Selva, dia 22 Celrà i dia 23 Olot-Molló; **mes de desembre**, dia 14 Les Preses, dia 20 Palau Saverdera; dia 21 Llivia, dia 27 Sant Hilari Sacalm i dia 28 Riudellots de la Selva.

A la reunió de l'Agrupació de Trobades Infantils de les Comarques Gironines celebrada el 25 d'octubre a Amer, es va donar com a definitiu el calendari de les Trobades pel 1987 que haurà de seguir aquest ordre: **mes de març**, dia 8 Vilabertran, dia 15 Orriols, dia 22 Anglès (trobada general), dia 29 Viladamat i Pineda de Mar; **mes d'abril** dia 5 Girona (matí) i Ventalló, dia 12 Sant Jordi i Cadaqués, dia 19 Cassà de la Selva i Foixà, dia 20 (dilluns de Pasqua) La Cellera i Pontós, dia 26 Ullà i Malgrat de Mar; **mes de maig**, dia 1 Camallera i Palamós, dia 3 Salt i Verges, dia 10 L'Escala i Santa Coloma de Farners, dia 17 Bescanó i Cistella, dia 24 Torroella de Montgrí i Amer, dia 31 Medinyà i Quart, dia 31 Medinyà i Quart; **mes de juny**, dia 7 Albons i Bonmatí, dia 14 Flaçà i Llagostera, dia 21 La Bisbal (trobada general), dia 28 Corçà i Osor; **mes de setembre**, dia 25 Sant Narcís.

Pel que fa a les Comissions d'Aplecs de les Comarques Gironines, a la reunió que va tenir lloc el dia 11 d'octubre a Girona, es va fer una planificació pels Aplecs 1987 i encara que no és més que una relació provisional, ens plau avançar-la: **mes de març**, dia 1 Girona, dia 8 Celrà, dia 15 Flaçà, dia 29 Sant Jaume de Llierca; **mes d'abril**, dia 5 Besalú, dia 12 Breda, dia 19 Sils, dia 26 Santa Coloma de Farners; **mes de maig**, dia 3 Lloret de Mar, dia 10 Caldes de Malavella, dia 17 Figueres, dia 31 Cadaqués; **mes de juny**, dia 7 L'Escala, dia 14 La Bisbal, dia 21 Anglès, dia 24 Roses, dia 28 Torroella de Montgrí; **mes de juliol**, dia 5 Banyoles, dia 12 Olot, dia 19 Ripoll, dia 26 Palamós; **mes d'agost**, dia 2 Llançà, dia 9 Portbou, dia 23 Peralada; **mes d'octubre**, dia 4 Malgrat de Mar.

Cal remarcar que el programa radiofònic «Bona Festa», dedicat a la sardana, que l'Agrupació Sardanista «Avi Xaxu» té cura de presentar tots els dissabtes de 6 a 7 de la tarda, des de les antenes de Ràdio l'Escala, el dia primer d'aquest mes de novembre, va assolir el seu **número cent**.

FUTBOL

Resultats dels partits de campionat, celebrats el mes d'octubre

Alevins		
dia 12	Belcaire – L'Escala	1-3
Infantils		
dia 12	L'Escala – Palamós	4-4
dia 19	Vilartagues – L'Escala	3-0
dia 26	L'Escala – Bisbalenc	1-3
Juvenils		
(Primera divisió provincial)		
dia 5	Blanes – L'Escala	5-0
dia 12	L'Escala – Garrotxa	2-2
dia 19	Salt – L'Escala	4-3
dia 26	Lloret – L'Escala	3-2
Tercera regional		
dia 5	L'Estartit – L'Escala	0-0

dia 12	Marítima P. – L'Escala	5-4
dia 19	L'Escala – Albons	3-2
dia 26	Ventalló – L'Escala	9-1

Primera regional

dia 5	L'Escala – Llagostera	6-0
dia 12	L'Escala – Ripoll	2-2
dia 19	Roses – L'Escala	3-4
dia 26	L'Escala – Farners	1-3

El propassat 30 d'octubre el F. C. L'Escala va convocar una reunió de socis i simpatitzants, per tal de concretar la formació de les diferents comissions, que han de tenir cura dels actes corresponents a la commemoració del 75è aniversari de la fundació del Club. Estem acostumats a convocatòries amb poca assistència, però la que esmentem va ser tan reduïda que va fer impossible exposar cap tema i per tant s'haurà d'esperar una propera ocasió per a posar les coses en clar.

Després d'una llarga i penosa malaltia, el dia 26 d'octubre, deixava d'existir a La Bisbal d'Empordà, on feia molt temps que residia, l'escalenc Gaietà Hugues i Callof.

(e. p. r.)

CENTRE D'INICIATIVES I TURISME L'ESCALA-EMPÚRIES

Pràcticament acabada la temporada, ens complau informar de les diferents dades registrades des de l'oficina del C.I.T., i que considerem sempre interessants ja que són representatives de l'evolució del turisme a la nostra vila, tant dins d'una visió de conjunt com de nacionalitats.

Fins al 30 de setembre han passat en recerca de diferents informacions 13.347 persones. Els més nombrosos han estat els francesos, amb 3.592 persones, seguits dels belgues amb 2.786. Els del nostre país, ocupen el tercer lloc amb 1.852. A continuació els alemanys i anglesos amb 1.713 i 1.269 respectivament. Seguim amb 751 suïssos, 711 holandesos, 388 italians, 65 nord-americans, 48 argentins, 42 danesos, 32 suecs, 10 luxemburguesos i 10 austríacs. I la resta de tot un mosaic de països com són egipcis, grecs, txecs, cubans i d'altres. Si fem una comparació amb l'any 1985 en què vàrem registrar 11.627 consultes en tot l'any, tenim una diferència a favor com per a sentir-nos optimistes.

Però la realitat és que el mes de juliol van quedar molts apartaments buits, el que és una demostració ben palpable del gran increment d'aquesta oferta extrahotelera, que en oferir millors serveis en tots els aspectes, tant en instal·lacions com en situació, va marginant els vells apartaments de la població, cada dia amb més problemes de manca d'aparcament, fressa, etc.

Quant a la promoció, s'han distribuït des de l'oficina uns 35.000 fulletons entre les fires de Milan, Fitur de Madrid, Rodatur de Barcelona, Expovacaciones de Bilbao, també a diverses delegacions de turisme espanyoles a l'estranger, i per altres mitjans com són Bancs, Hotels, agències, etc. Les cartes contestades han estat 583, seguint un ordre de nacionalitats més o menys proporcional a les consultes.

Totes aquestes dades són interessants, perquè donen una demostració ben evident de l'evolució de la demanda i repartiment per països. Simplement com a punt de referència direm que en una prestigiosa revista turística nacional, el Patronat de Turisme d'una important població de la comunitat andalusa dóna com a primícia informativa que calculen que a final de la temporada hauran passat per l'oficina unes 6.000 persones. No voldríem que ningú cregués que aquesta notícia la donem en plan triomfalista. La nostra intenció no és altra que justificar allò que diem abans i perquè anem recapacitant en el fet que al ritme que s'està construint actualment i si no potenciem degudament la promoció, ens podem trobar amb un

desequilibri oferta-demanda de conseqüències no massa bones. I la mostra la tenim en aquesta mateixa temporada, que havent estat una de les més bones que es recorda, si més no, a nivell de quantitat de gent, els mesos de juliol i setembre, molts apartaments han restat sense omplir.

És del tot imprescindible potenciar la promoció turística. La nostra vila, per les seves característiques geogràfico-paisatgístiques, per la seva facilitat de comunicacions tant per carretera com per autopista, per les seves platges, per la seva gastronomia, per la importància del conjunt arqueològic d'Empúries, ha d'ocupar el lloc que li correspon dins de l'oferta turística de Catalunya.

Però hem de ser molt conscients que no n'hi ha prou amb fer promoció. S'ha de dotar a L'Escala de la infraestructura necessària per acollir dignament el turisme que any darrera any ens honra amb la seva visita. Hem de reconèixer que aquest mes d'agost els serveis han quedat totalment desbordats. La circulació a les hores punta ha estat caòtica. Per a traslladar-se d'un extrem a l'altre de la vila (de Montgó a Empúries) passant pel centre de la vila, s'esmerçava més temps que per anar de L'Escala a Girona. Dels problemes d'aparcament val més que no en parlem. I una cosa que ens ha fet patir molt ha estat el subministrament d'aigua i de manera molt especial durant la primera quinzena d'agost. Un cop superats els problemes de l'aigua i ja cap a finals de temporada, han començat els d'electricitat. Repetides i perllongades suspensions de subministrament, i el que encara ha estat molt pitjor, subministra-

ments de voltatges molt inferiors als contractats, que han provocat arreu de la vila multitud d'avaries afectant instal·lacions de fred, sistemes de bombeig, ascensors i altres. Voldríem que els portaveus de les companyies subministradores ens tranquil·litessin al respecte en el sentit que aquestes deficiències han estat superades i no es tornaran a repetir.

Aquestes últimes pluges, evidentment anormals, han posat de relleu una vegada més els problemes de vialitat a certes zones de L'Escala, on els carrers han esdevingut rieres i encara avui són intransitables per a la majoria de vehicles.

No volem extendre'ns més, relacionant una sèrie de problemes dels quals sabem que l'Ajuntament és ben conscient i treballa de ferm en la seva solució, però sí que creiem necessari remarcar-ne la nostra preocupació.

Des de que a L'Escala hi van començar a arribar els primers turistes fins avui, el món ha donat moltes voltes i el fenomen turístic ha evolucionat de gran manera. Ja no n'hi ha prou amb oferir un aixopluc i esperar a què vinguin. Avui en dia se'ls ha d'anar a buscar, i se'ls ha d'oferir uns allotjaments i uns serveis de qualitat, a l'altura d'una competència que és i serà, cada dia, més i més agressiva. Aquest és un repte que tenim tots els escalencs i que hem de superar amb l'esforç comú.

I no volem abusar més de la vostra paciència i posem punt final a aquest petit resum que no té altra pretensió que la de fer-vos participar una mica en la nostra tasca i les nostres inquietuds.

TENNIS TAULA

Com ja en parlem en el «Noticiari Local» el Club Tennis Taula CER L'Escala ha estat, un any més, un dels clubs catalans distingits en l'Homenatge que tingué lloc el dissabte 18 d'octubre a les «Reials Drassanes» de Barcelona i que organitzen «El Mundo Deportivo» i «El Corte Inglés».

Com a continuació a les estades de tecnificació estiuencues, portades a terme per l'Escola Catalana d'entrenadors, els dies 1 i 2 d'aquest mes de novembre, tingué lloc a Ripollet una concentració amb sessions d'entrenament de matí i tarda. Entre els jugadors convocats, hi acudiren els nostres jugadors juvenils Josep Lluís Cortal i Josep M.ª Guanter. Aquests dos i els també juvenils Robert Mas i Josep Escat, així com l'infantil Gaspar Hernández, pregueren part en els entrenaments portats a terme a Girona, al Club 21 Canvi 5, a les ordres del sel.leccionador nacional Sr. Stipek, aprofitant la seva estada a Girona per alguns dies. A aquests entrenaments també hi assistiren d'altres jugadors de clubs gironins.

També ens cal significar que la secció de Tennis Taula ha arribat a un acord amb la casa comercial «Anxoves de L'Escala» que actuarà com sponsor de l'equip a partir d'aquesta temporada. Per tant, ja des d'ara, el nou nom de l'equip, com ja en tenen coneixement les federacions gironina, catalana i espanyola de Tennis Taula, és el de CLUB DE TENNIS TAULA CER ANXOVES L'ESCALA.

Ja hem rebut el calendari de la Lliga Nacional de segona divisió i el nostre club figura en la zona nord, grup parell, i tindrà com a rivals els següents equips:

Foment Cassanenc (Girona)
Inst. Lumen - F. Villegas (Barcelona)
T.M. Ripollet (Barcelona)
Vilanovenc (Lleida)
T.M. Basauri (Biscàia)
Zatikatzailleak (Biscàia)

Podem avançar els tres primers partits que tindran lloc entre aquest mes i el proper:

23 novembre CER Anxoves L'Escala - Foment Cassanenc
7 desembre CER Anxoves L'Escala - Zatikatzailleak
21 desembre Vilanovenc - CER Anxoves L'Escala

En relació al provincial de primeres per equips, podem dir que s'han guanyat amb marcadors clarament favorables els quatre partits jugats. El proper mes, acabada la primera volta, donarem tots els resultats i puntuacions dels jugadors d'aquests sis primers partits.

Part de la delegació escalenca, en representació del club Tennis Taula CER L'Escala, convidat com a club català campió en la seva demarcació geogràfica, rep la felicitació del President de La Generalitat, Sr. Jordi Pujol, i del Director General d'Esports, Sr. Josep Lluís Vilaseca, durant l'Homenatge als Clubs de Catalunya campions o que assoliren l'ascens de categoria, que com cada any organitzen «El Mundo Deportivo» i «El Corte Inglés», i que enguany tingué lloc a les «Reials Drassanes» de Barcelona.

I pel que fa referència al primer campionat de la temporada organitzat per la Federació Provincial, el Torneig de Fires Girona-86, hem de deixar constància d'un nou i important èxit del nostre club.

A la categoria absoluta, en Joan Carles Fajardo, un any més, ha estat el guanyador després de superar a la final l'escalenc Manel González, actualment jugador del Club Natació Figueres.

En Josep M.ª Guanter, a la categoria juvenil, també es proclamà campió provincial de Fires, en guanyar a la final l'olotí Esteve Homs, després d'haver superat el seu company de club, en Josep Lluís Cortal.

I en fèmines, la Victòria Olivares guanyava la figuerenca Mulons.

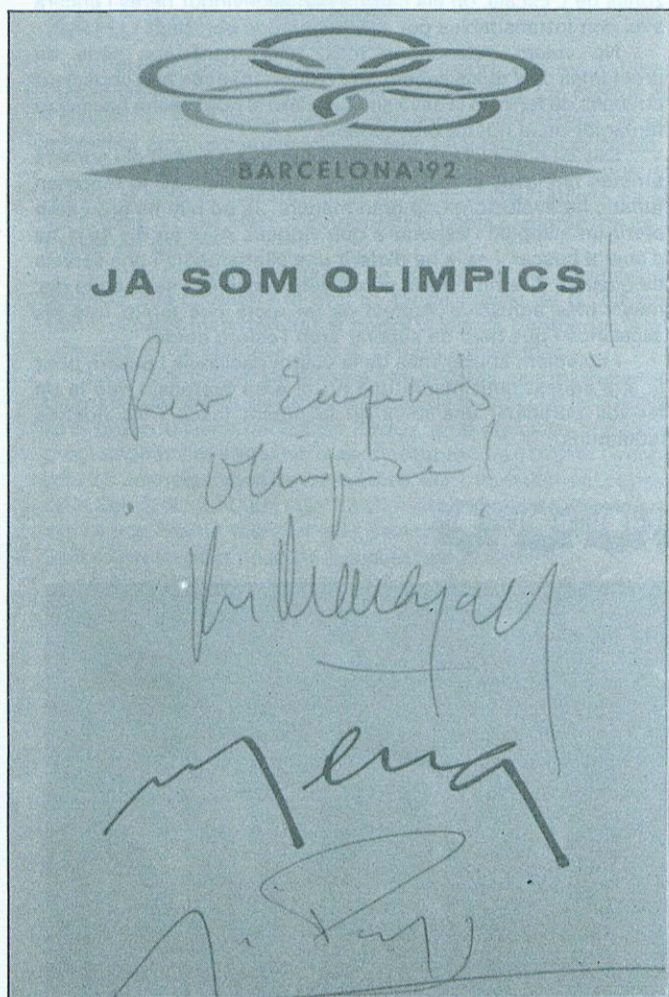
FÈLIX GUANTER

NOTA DEL F.C. L'ESCALA:

En acomplir-se el proper any 1.987, els 75 anys de la fundació del Fútbol Club L'Escala, la Comissió del 75 Aniversari del F.C. L'Escala posa en coneixement de tots els socis, simpatitzants i escalencs, en general, que durant les properes festes de Nadal tindrà lloc una exposició de fotografies i trofeus.

Per tal motiu, es demana a tothom que hi vulgui col·laborar, deixant fotografies que facin referència a la història del F.C. L'Escala, tinguin l'amabilitat d'adreçar-se al Centre d'Iniciatives Turístiques de la nostra vila, on es donarà la numeració corresponent a cada fotografia.

Pasqual Maragall, Narcís Serra i Jordi Pujol -per ordre de signatures- es mostren partidaris d'una empúries Olímpica. Així ho manifestaren a la delegació escalenca present en l'Homenatge als Clubs Campions que organitza anualment «El Mundo Deportivo» i «El Corte Inglés».

PER A UNA EMPÚRIES OLÍMPICA

La ja històrica data del 17 d'octubre de 1986, quan a primeres hores de la tarda Barcelona era designada seu oficial dels Jocs Olímpics d'estiu 1992, va ésser un dia també d'una especial significació a l'Escala i, més concretament, a la platja de Les Muscleres d'Empúries on s'hi troba ubicat el projecte artístic «Per una flama '92».

Ja al llarg del matí corria la veu que si la candidatura de Barcelona resultava guanyadora, a la referida platja tindria lloc un simbòlic acte consistent en l'encesa de la flama olímpica.

En efecte, així va ésser, i enmig d'una eufòria i encara recent emoció viscuda poc abans, a partir de les tres de la tarda, tot i la inclemència del temps, començà a arribar molta gent a la platja d'Empúries entre la qual, sens dubte, la gran protagonista fou la mainada que deixà per uns moments l'escola i, contents i expectants, s'atançaren fins l'indret indicat.

Precisament, l'endemà dissabte 18 d'octubre, una delegació escalenca -integrada pel batlle Sr. Rafel Bruguera i els regidors Sr. Manel Armas i Sr. Josep Carreras, així com per la Maria Lluïsa Vila i l'Angel Rodríguez, i per en Fèlix Guanter, en representació del C.E.R. L'Escala aquells, i com a delegat de la secció de Tennis Taula aquest últim- va assistir a l'Homenatge que anualment organitzen «El Mundo Deportivo» i «El Corte Inglés», dedicat als clubs esportius que es proclamen campions o bé que tenen l'ascens de categoria.

Com a representant local, un any més, la distinció era rebuda pel Club Tennis Taula CER L'Escala, campió provincial gironí en diverses categories i modalitats i que per tal motiu, se'ns va fer

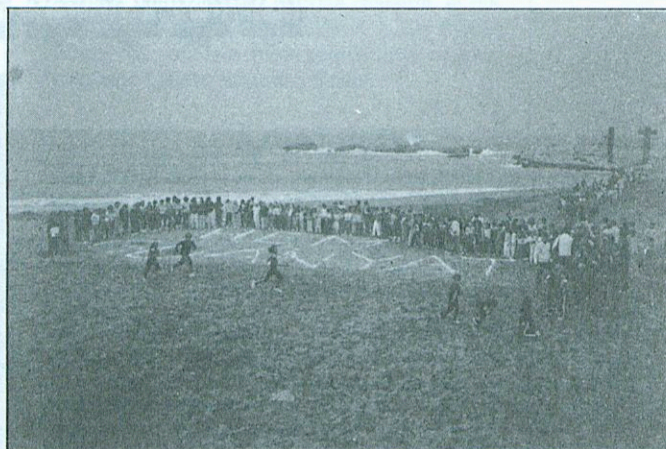
entrega de dues plaques commemoratives.

Com era de preveure, tot just 24 hores després de la victòria de Barcelona com a seu olímpica, la festa va resultar un èxit en tots els aspectes i va transcórrer enmig d'un clima d'eufòria, esperança i optimisme.

I abans del lliurament de premis, prengueren paraula el Sr. Juan José Castillo i les destacades personalitats allí presents com l'alcalde Pasqual Maragall, el ministre Narcís Serra i el President de la Generalitat Sr. Jordi Pujol. Aquest tres últims, precisament, donaren llur vist-i-plau a l'Empúries Olímpica -és a dir, que com s'havia dit, que la flama olímpica passi per Empúries- com es pot comprovar en les signatures que apareixen en el gravat.

Reconeixien la important tasca esportiva de tots els clubs catalans, tasca portada a terme, moltes vegades, d'una manera modesta i en l'anonimat, però que en definitiva és l'origen dels èxits que recull l'esport català.

I conscients que encara hi ha molt per fer, no cal dir que es pronunciaren frases tan optimistes com que «els de Barcelona seran els millors Jocs Olímpics de la història».

Poc després de tenir notícia de la designació de Barcelona com a seu oficial dels Jocs Olímpics d'estiu 1992, la mainada fou la gran protagonista a la platja de Les Muscleres d'Empúries on s'hi troba va el projecte artístic «Per una flama '92».

A la fotografia, veiem la sorra d'Empúries voltada de nens, on s'hi va escriure amb guix: «HEM GUANYAT».

EN RELACIÓ AL PLA GENERAL D'URBANISME

La Comissió Provincial d'Urbanisme, en el decurs de la sessió extraordinària celebrada a mitjans del passat mes d'octubre, acordà de suspendre el Pla General d'Urbanisme de la nostra vila, tornant-lo al seu ajuntament, perquè en el termini de quinze dies elabori un text refós.

Per conseqüent, quan tingueu a les vostres mans aquest número de «L'Escalenc», l'ajuntament ja haurà tramès als serveis d'Urbanisme de la Generalitat novament el Pla General, en compliment del que està disposat.

Entre els principals temes plantejats per la Comissió Provincial d'Urbanisme al nostre Ajuntament hi havia la recomanació de rebaixar les alçades a tot el cas urbà, canviar les qualificacions en algunes zones i modificar alguns volums edificables.

Desitgem i confiem que el Pla arribi a bon port amb el segell de l'equanimitat i de l'objectivitat, criteris que, sortosament, sembla ésser que és el que vol que prevalgui La Generalitat de Catalunya, a través dels seus serveis d'urbanisme.

La importància dels béns patrimonials que es debaten en un Pla és prou suficient com per aconsellar que els perjudicis que es puguin ocasionar als afectats siguin els mínims, coherents i, sobretot, indiscriminats.

LES PLUGES D'OCTUBRE

Normalment, els escalencs no ens podem pas queixar dels fenòmens atmosfèrics, i Déu Faci que durí.

Llevat d'algun temporalet i d'alguna que altra gropada de tramuntana, la resta l'hem d'incloure dins de la normalitat que, de vegades, en enfrontar-se a una infraestructura urbana molt deficiente, indueix a pensar que el fenomen que es produeix tingui més rellevància de la que en realitat té.

Quan diem això pensem en la pluja que va caure el mes passat i que afectà de manera especial, una vegada més, als carrers sense asfaltar, sobretot els de més pendent, cosa que provocava clots en abundància i els deixava gairebé impracticables. Per això, els efectes de la pluja són d'allò més espectaculars, i no es donaria el cas si aquests carrers estessin degudament arreglats, al menys els que es troben dins o més pròxims al casc urbà, així com d'altres de molt transitats per vehicles. Esperem que les solucions al problema tinguin resposta ben aviat, com sembla hi ha la intenció de fer-ho.

A part d'això, en canvi, les pluges d'octubre no ocasionaren més conseqüències negatives. No podem dir el mateix d'altres poblacions veïnes i costaneres de l'Alt Empordà com Roses, Cadaqués i Port de la Selva, per exemple, amb danys materials de certa importància.

FESTES LABORALS PER A L'ANY 1.987

A L'Escala, segons que està exposat en el cartell d'anuncis de l'Ajuntament, les festes laborals del proper any seran les següents: 1 de gener, Cap d'Any; 6 de gener, Reis; 17 d'abril, Divendres Sant; 20 d'abril, dilluns de Pasqua Florida; 1 de maig, festa del Treball; 24 de juny, Sant Joan; 16 de juliol, Verge del Carme; 15 d'agost, l'Assumpció; 2 de setembre, Santa Màxima (Festa Major); 11 de setembre, Diada nacional de Catalunya; 12 d'octubre, festa de la Hispanitat; 8 de desembre, la Immaculada; 25 de desembre, Nadal; i 26 de desembre, Sant Esteve.

Cal remarcar positivament que es segueix mantenint el dia 2 de setembre, festivitat de Santa Màxima com a primer dia de la Festa Major. I pensem que la decisió sembla encertada perquè pel que sabem d'algunes poblacions, de característiques similars a la nostra, que han variat la data tradicional de la Festa Major, no han tingut gaire èxit i és probable que, a petició dels propis ciutadans, es torni a celebrar la Festa Major com era costum i tradició.

MOLT DE MOVIMENT A LES OFICINES MUNICIPALS

El mes d'octubre sol ésser un mes molt ataregat a les oficines de l'ajuntament. Es l'època de la cobrança dels arbitris municipals i de la contribució urbana.

Enguany, per acabar-ho d'enllestir, s'hi ha afegit la tramitació del carnet d'identitat i la posterior expedició del mateix.

Això ha fet que l'estreta escala que condueix a les diferents oficines municipals es veïés impotent, en certs moments del dia, de donar cabuda a la molta gent que li tocava fer cua, i que aquesta arribava a fora, el carrer.

Són molèsties inevitables que el públic acceptà amb resignació, ja que, entre d'altres coses, prefereix fer cua aquí que no a Girona.

EXIT DE CICLISTES ESCALENCS VETERANS

Que hi han ciclistes escalencs, ja a la categoria de veterans, que segueixen pedalant i de valent no en dubteu pas.

Segons que llegim en el setmanari nacional de ciclisme «El Ciclista», el corredor escalenc Joan Palma es proclamà campió provincial de veterans categoria «A» de la prova disputada a La Celler de Ter, d'un recorregut de 78 kilòmetres, d'un total de trenta participants.

També va ésser remarcable la seva actuació en d'altres proves que tingueren lloc, aquest estiu passat, com el Campionat de Catalunya, a Montcada i Reixac, el Campionat d'Espanya a Gijón, el de muntanya a Argenton i la volta a Luxemburg, en vuit etapes.

De la mateixa manera, hem de fer-nos ressó de la distinció rebuda pel veterà ciclista local Josep Hernández, campió de Catalunya, veterans «C», en la festa, organitzada anualment també per «El Mundo Deportivo», coneguda com la «Nit del Ciclisme».

Ambdós ciclistes escalencs que corren amb l'equip «Escuredo» de Salt són un exponent més de l'esport escalenc, que en les diferents especialitats ve assolint èxits notables, malauradament massa oblidats.

TOTS SANTS, SENSE BUFANDES NI GUANTS

El bon temps del primer de novembre, festivitat de Tots Sants, permeté que els cementiris de L'Escala fossin molt visitats pels familiars i amics dels difunts allà enterrats.

Tots tres cementiris presentaven un magnífic aspecte, en particular el Cementiri Vell que no s'ha fet mereixedor de cap crítica, sinó tot el contrari. Tots els nínxols apareixien emblanquinats, els passadissos nets i sense una sola herba.

La gent que esperava visitar els cementiris el diumenge a la tarda que, en definitiva, és pròpiament el dia dels difunts, es trobà que no hi pogué anar degut al fort temporal de tramuntana que es girà i que durà tota la nit i la matinada del diumenge al dilluns.

Igualment sorpresos s'hi trobaren els animosos venedors de castanyes que comptaven seguir la bona marxa en la venda que, com cada any té lloc per aquestes diades prèvies a l'Aplec de Sant Martí, i que ajuda a l'agrupació sardanista a recollir fons per al proper Aplec de Sardanes de L'Escala, que sol tenir lloc entrada ja la primavera.

FESTA PATRONAL PER LA VERGE DEL PILAR

El propassat 12 d'octubre, la Guàrdia Civil de la caserna local celebrà la festivitat de la seva patrona, la Verge del Pilar.

El temps no volgué acompanyar ja que quan es celebrà la missa, oficiada en el propi pati de la Guàrdia Civil pel rector de L'Escala, mossèn Salvador Jué, la pluja va fer acte de presència i deslluï la cerimònia.

Foren invitats a l'acte les autoritats locals i representants de les diferents entitats escalenques més rellevants.

NOTÍCIA DE DARRERA HORA

En el moment de lliurar el Noticiari Local a la redacció de «L'Escalenc», ens notifiquen que el ciclista Josep Hernández -del qual, precisament, n'acabem de parlar- ha tingut un accident de certa gravetat, mentre entrenava, en colisionar amb un vehicle furgoneta. Ens diuen que ha estat traslladat a la residència de la Vall d'Hebró de Barcelona.

Des d'aquí fem vots per la recuperació del brau ciclista escalenc.

FÈLIX GUANTER

CONSELLS DOMÈSTICS

- Per netejar la «tartra» de banyeres, lavabos i aigüeres, feu una pasta amb sal grossa imbibida d'alcohol calent. És ben senzill; fregueu tan vigorosament com calgui.
- Estalvieu matèries grasses i tingueu pietat del vostre fetge: no inundeu d'oli, grassa o llard la carn que voleu rostir. Agafeu un pinzell (que sempre tindreu a l'abast només per la cuina) i unteu-la generosament; així obtindreu una carn dorada de l'exterior i fionja de l'interior. I el fetge us dirà gràcies.

REFRANYS DE MAR

- Si surts a navegar, no et cansis de preparar.
- A la mar com a la terra, el peix gros al petit es menja.

PENSAMENTS

- Si cada u coneix bé la seva partitura, res no pot ser inarmònic. A condició, és clar, que la música sigui d'un mateix compositor.

(J. S. R.)

- ¿Com estirar el fil d'una troca enredada? Si amb impaciència i brusqueria, es trencarà; si amb paciència i bona voluntat, s'arribarà a l'altre cap.

(J. S. R.)

ACUDITS

Conversa privada entre dos enamorats:

- Amor meu: diga'm, què prefereixes?; una noia bonica o una noia intel·ligent?
- Ni l'una ni l'altra, reina! Tu ja saps que només t'estimo a tu.

- Un 27 de desembre, un empleat de comerç de Barcelona entra, eufòric i sense trucar, en el despatx del seu patró, li fa llogota, li desfà la corbata, li tira a terra tot el que hi ha sobre l'escriptori i li aboca el contingut de la paperera sobre el cap. En aquest moment sorgeix un dels seus col·legues tot esperat i li diu: «Aturat, Pepet», aturat! t'hem fet una broma; no és veritat que t'hagi tocat la grossa de Nadal.

MOTS ENCREUATS N.º 17

HORIZONTALS: 1.— Xifra romana, mil. 2.— Punt més elevat d'una muntanya. 3.— Imposar. 4.— Purificar. 5.— Atmòsfera. Deïtat femenina egípcia. 6.— Tel de la llet. Interjecció que serveix per a incitar a moure's. 7.— Tascó de fusta en forma triangular. 8.— Cap cosa. 9.— Consonant.

VERTICALS: 1.— Vocal. 2.— Riu alemany. 3.— Al revés, fabricarem. 4.— Indret plantat d'arbres de cafè. 5.— Òxid de plom per a pintar. Òrgans de les aus. 6.— Obsessius. 7.— Espècie de llima amb aspreses més grosses. 8.— Entrant marítim a Galícia. 9.— Consonant.

SOLUCIÓ MOTS ENCREUATS N.º 16

HORIZONTALS: 1.— S. 2.— Roi. 3.— Fàcil. 4.— senabac. 5.— seiT. Emul. 6.— cnerroS. 7.— Alias. 8.— LML. 9.— A.

AVERTICALS: 1.— S. 2.— Sec. 3.— Feina. 4.— Rantell. 5.— Soca. Rima. 6.— Liberal. 7.— La. moS. 8.— cuS. 9.— L.

JORDI PIQUÉ

GASTRONOMIA

NIUS DE PATATES. (Poc difícil, és bo i presenta bé)
Per a 6 persones.

Preparació: 5 minuts

Temps de cocció: de 40 a 45 minuts

Ingredients: 6 patates grosses i regulars de forma i de pes.
6 ous mitjans.

50 grs. de mantega o de crema fresca de llet.
sal, pebre (si es vol) i julivert picat.

Netegeu les patates sense pelar-les. Feu-les bullir 5 minuts a l'aigua salada. Eixugueu-les. Poseu-les sobre una placa adequada i fiqueu-les en el forn mitjanament calent durant 30 minuts. Amb un ganivet ben esmolat els treieu un «barret», és a dir, els talleu una llesca com si encetessiu un pa. Feu un cràter amb una cullereta. Al fons hi poseu la sal, el pebre (si es vol) i una mica de mantega o de crema de llet. Fiqueu un ou a dintre cada cavitat i poseu-les de nou al forn durant només 3 ó 4 minuts, just per a què les clares es tornin blanques; el rovell cal que quedi ben moll; escampeu-hi el julivert picat.

NO DIGUEU

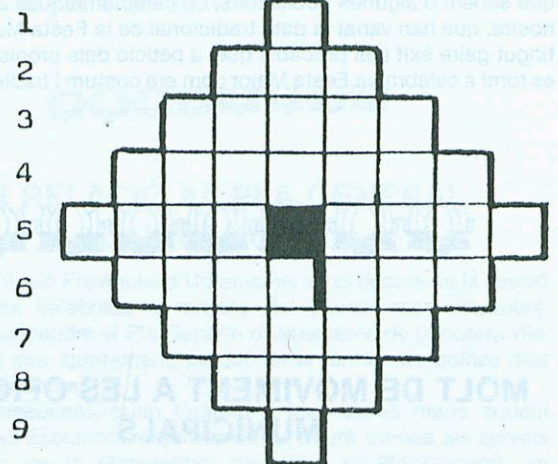
Celos
Cenicero
Centinela
Centro
Cercanies

Cercat
Cerdunya
Cetro
Cierre
Cigarrillo
Ciervo
Cigarro

DIGUEU

Gelos (que tè gelosia)
Zelos (que té zel)
Cendrer
Sentinella
Centre
Rodalía, voltants, encontrens, proximitats, foranies
Clos, tanca
Sardenya
Ceptre
Tanca, fermall/tancament
Cigarret, cigarreta
Cérvol
Cigar

1 2 3 4 5 6 7 8 9

OCTUBRE '86

Temperatura Màxima. . . . . 26° C.
Temperatura Mínima. . . . . 7'5° C.
Temperatura Mitjana. . . . . 18° C.
Oscil.lació Extrema. . . . . 14.5° C.
Oscil.lació Mitjana. . . . . 7'3° C.

Dies de Pluja. 12
Total litres recollits. . . . . 256'3 l.
Precipitació Màx. dia. . . . . 136 l.
Dies de boira. 6

Dies de Grops. 5

Tramuntana NNW. . . . . 3 dies
Gregal NE. . . . . 6 dies
Llevant E. . . . . 1 dia
Xaloc SE. . . . . 2 dies
Garbí SW. . . . . 1 dia
Vents Variables. . . . . 18 dies

JONÀS MALLART

Equip del F.C. L'Escala, Categoria Benjamins.

Els equips de futbol escalencs de les categories inferiors ja han començat la temporada. Del resultats, tindreu com és habitual, oportuna informació mensual en l'esplai Esport i lleure. En aquest espai us presentem la fotografia dels equips de les categories Benjamins i Alevins.

Equip del F.C. L'Escala, Categoria Alevins

Equip del F.C. L'Escala, Categoria Benjamins

QUAN ÉREM INFANTS

ANY 1956

anna per VILA MUÑOZ ..... EN LA GRAN PARTIDA

RECULL DE FOTOGRAFIES ANTIGUES DE L'ESCALA COL·LECCIONABLES

FOTOGRAFIA N° 56

